

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

1895–1995

Az Erdélyi Református Theológiai Fakultás jubileuma

Ravasz László
(1882–1975)

az Erdélyi Református Egyházkerület
theológiai fakultásának gyakorlati theológiai tanára,
a Budapest-Kálvin téri egyházközség lelkipásztora,
a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke,
századunk legjelentősebb magyar református igehirdetője,
mintatheologus

1995. szeptember

VI. évf. 9. sz.

Tartalom

Atyáink bizonyágtétele

Ravasz László: Legnagyobb a szeretet. 1Korinthus 13,13 419

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla: Tisztán hirdetni Isten akaratát. Jeremiás 23,28–29 423
Csiha Kálmán: Külső és belső front. Józsué 7,13–26 425
Gálfy Zoltán: Ellentmondásos élet. Prédikátor 7,13–22 428
Imre Lajos: Megigazulunk kegyelemből, hit által. Róma 3,28 431
László Dezső: A méltó követés. Máté 10,37–42 434
Nagy István: Jézus követése. Lukács 9,57–62 437
Sepsy Károly: Örök rend. Efézus 1,9–10 439

Tanévnyitó istentiszteletre

Geréb Zsolt: Krisztus iskolájában. Efézus 4,20–30 442
Péter Miklós: Jézussal a templomban. Lukács 2,49b 444
Ravasz László: Az ifjúság. Máté 19,16–22 448
Nagy Attila: elhullatott jelen 450

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Csiha Kálmánné: A Súr pusztájában. 2Mózes 15,22–27 451

Temetési beszédek

Balogh Béla: Az Ige vigasztalása. Zsoltárok 103,15–17 452
Bustya Dezső: Járás a vizeken. Máté 14,22–29 453
Jánossy László: Ne félj; csak higgy! Lukács 8,49–56 455

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Számítógépes szedés, tördelés: Török-Czirmay Ágnes

Atyáink bizonyágtétele

Ravasz László

Legnagyobb a szeretet

Alapige: 1Korinthus 13,13

Bibliaviasítás: 1Korinthus 12,31-13,13

Isten kirakta maga elé az ő királyi ajándékait, és előhívta három kedves gyermekét, hogy az emberi nemzetség képében válasszanak közülük.

Ezek a királyi ajándékok nem veszendő kincs: arany és gyémánt voltak. Nem is földi jó: egészség, boldogság, szerencse, hanem lelki ajándék: tudomány, hit és szolgálát. A mai ember, kivált ha járatos a lélektanban, azt mondaná: háromféle lelkialkatot ajánlott fel az Isten, amelyik mind alkalmas arra, hogy az emberi élet tökéletes legyen és az élet érdemessé váljék arra, hogy éljék. Mintha arra hatalmazott volna fel, mit akartok: ismerő emberek akartok-e lenni, hívő emberek, vagy a világot átalakító reformátor emberek? Válasszatok.

Válasszunk mi is.

I.

Fehér szakállas, de ragyogó szemű és nyílt homlokú bölcs állott elé, és az ismeretet választotta. Mindenki helyeselte ezt a választást, mert mindenki érezte, hogy az értelem, a sugárzó intelligencia csakugyan nagy ajándék.

A bölcs elvette az ajándékot, és boldogan nézett szét a világon. Egyszerre az az érzése támadt, mintha egy nyitott könyvben olvasna. Nem csak virágot, csillagot, bogarat látott, hanem mindegyik mögött egy törvényt, egy képletet. Tudta, mi van a föld mélyében, éppen olyan bizonyosan, mint azt, mi van a ládafiában. Tudta, hogy állott elő a föld, mint ahogy ismerte maga faragta pásztorbotjának történetét. Ismerte a planétákat, mint gyermekkori játékszereit, s annyira értette, hogy támad a felhő, a hajnal, a tavasz és az ősz, a vihar és a szél, mint a muzsikusz érti a saját maga szerzette ének hangjegyeit. Átlátott a saját testén, mint egy bűbájos ablakon, s nem volt titok előtte más emberek lelke, mint a tiszta patakok mélye. Ha múltba tekintett, minden eseményt, azok külső és belső indítékaival, olyan tisztán látott, mint ahogy a sakkművész látja a lejátszott verseny minden egyes fordulóját. Úgy lapozta fel a történelem óriáskönyvét, mintha saját naplójegyzetei volnának. Fogas kérdéseket, például: mi az élet, mi a halál, olyan játszi könnyűséggel oldott meg, mintha együgyű rejtvények volnának, és neki egy pillantás is elég volt, hogy évezredek rejtelmüket kihüvelykezze. Olyan volt a szeme, mint a Röntgen-lámpás; átvilágított mindenben, meglátta az elrejtett gondolatokat, az öntudat előtt be nem vallott érzéseket, hajlamokat; látta a bűnök csíráit és a születendő tragédiákat. Valóban „minden titkot és minden tudományt ismert”.

És nagyon boldogtalanná vált. Az emberek képletekké, preparátumokká váltak, az események üres szappanbuborékká, a hősök álorcás kalandorokká, a lélek finom anyaggá, illanó gázzá, a történelem hiúság vásárává, és feljajdult bús panasza: minden hiábavalóság! A szíve jéggé fagyott, a világ körülötte múzeumná, az emberek megfej-tett múmiákká dermedtek. Nem volt kíváncsi, nem tudott csodálkozni, elfelejtett lelkesedni, kihalt belőle az öröm, s utoljára elveszett az ismeret után való forró szomjúsága is. Betelt az étellel, és a legsötétebb pesszimizmus vert gyökeret a szívében: „Íme, nagygyá lettem, gyűjtöttem bölcsességet mindazok felett, akik fők voltak énelöttem, az én elmém bőven látott bölcsességet és tudományt, minden csak hiábavalóság és a lélek gyötrelme!”

Atyám, mi történt velem?

„Szeretet pedig nincs benned és semmi vagy!” — felelte az Úr.

II.

Erre előállott a második. Középidéjű ember, az emberélet útjának felén, ahol a nagy leszámolások és átalakulások mennek végbe. Szeme mélyen lobogott, mintha lefátyolozott oltártűz vagy máglyaláng lenne. Aszkétaarca, belső tüzekből égő halk beszéde, rajongó mozdulatai mutatták, hogy ez a hit embere. Remegve nyújtotta ki kezét, mint egy koldus, aki királyi korona után nyúl, és elvette Isten második ajándékát: a hitet.

Boldog láz futott át rajta és kigyúlt, mint egy szurokbálvány. Végtelen öröm töltötte el a szívét, és szinte tántorgott üdvösségének súlya alatt. Szagatott, értelmetlen, félig nevető, félig zokogó hangokon kezdett ujjongani és hallelujázni. Mintha valami révület fogta volna el, kitárt karokkal kezdett szaladni távoli célok felé, talán a Napba akart beleugrani. Otthagya boldog kis fészket, úgy menekült belőle, mintha egy süllyedő csónakról kellene kiugrania. Édesanyját nem ismerte meg, apját félrelökte, hitvesét legázolta, átlépett lábait átkaroló gyermekein, nem hallotta meg az útszéli koldus sírását, vérző sebek tetemre hívó kórusát, elfeledkezett a munkáról, amelyet vállalt, a kötelességekről és felelősségekről, amelyek szívére voltak kötözve, és ment csodákat tenni. Hívta a napot és ujjongott, ha hívására felkelt, aludni küldte, s megtelt büszkeséggel, ha leáldozott; parancsolt a fának, és az kivirágzott. De nem volt türelme hozzá, hogy mással bíbelődjék: megátkozta, aki nem hitte azt, amit ő vallott; villámokat kért azokra, akik még kételkedtek vagy haboztak. Sokan csatlakoztak hozzá; ezek felett uralkodni kezdett, rövid napiparancsokban közölte kijelentéseit, s jaj volt azoknak, akik nem engedelmeskedtek. Kisajátította magának Istent, s csak annak adott belőle, akinek ő akart adni. Senki sem volt igazhitű, csak ő és aki neki lelki rabszolgája volt. Lassanként egyre több lelket kárhoztatott, s úgy járt közöttük, mintha feloszló hullák volnának. Isten csak egyet szeret: s ez ő; csak egy igaz egyház van, de ehhez csak ő tartozik. Az ő hite az egyedül igaz hit, s ennek megszerzése az ő érdeme és az ő érdeme. Kényszeríteni akarta az embereket arra, hogy az ő nyájához tartozzanak, üldözni kezdte azokat, akik tőle különböztek, felcsaptak a máglyák lángjai, zúgott az átok mennydörgése, s földindulásban, kénköves lángok között harsogta hittételeit. Keresztes hadjáratok, vallásháborúk döntötték gyászba és romlásba a világot, a hit cégére alatt szétépett házassági, testvéri kötelékeket, feldúlta a családok és nemzetek békéjét, s üszköt vetett a tudomány és könyörület békés hajlékaiba. Ő pedig főpapi bíborában, az egyedül üdvözítő hit kösziklóján felmagasodva állott, s már nem azt hirdette: én az Istené vagyok, sem nem azt: Isten az enyém — hanem ezt a dőre káromlást: én vagyok az Isten, az üdv és kárhozat ura.

„Szeretet pedig nincs benned!” — dörgött a Felséges ítélete, és ő földre hullott, mint egy elhasadt érckürt, sikoltott egyet, és elhallgatott, mint egy bomlott cimbalom.

III.

Nagy csendesség után előállott a harmadik. Még ifjú ember. Arca csupa erély és öntudat, vállalai az Atlaszéi, keze csodatevő. Arra termett, hogy embert formáljon, neveljen, társadalmi állásokat hozzon létre és átalakítsa a világot. Kinyújtotta a kezét a harmadik ajándék után, és átvette a közszolgálatot.

Elcsodálkozott, mert azt vette észre, hogy mindenki rá figyel, őt követi és neki engedelmeskedik. Először is a szegénységen akart segíteni, s azt parancsolta: a kövek változzanak kenyérré. Azután látta, hogy az emberek még elégedetlenebbek, kiadta a jelszót: a kenyér változzék arannyá! Sárga fényben úszott a föld, s az emberek lábai alatt kavics helyett gyémánt csikorgott. De az emberek még boldogtalanabbak lettek: most látszott meg lelkük egész szegénysége és nyomorultsága. Elkezdte tanítani őket, s aki nem fogadta el tanításait, azt halálba küldte. Sápadt, remegő tömeg vette körül, lélektelen rabszolgák vagy fogcsikorgató lázadók serege. Elvette az anyától a gyermeket, hogy hű állampolgárrá nevelje őket, felgyújtotta a falvakat, hogy egészséges városokat építsen az embereknek, megtiltotta a búzavetést, a virágoskertet, mert tervgazdaságot léptetett életbe. Kötelességévé tette mindenkinek, hogy boldog

legyen, de azon az úton, amelyen ő akarta, és börtönnel, halálbüntetéssel kényszerítette rá erre a nagy parancsolatra. Eltörölte a családi és személyi neveket: számmal jelölte az embereket; megszüntette a családot, üldözte a barátságot, egyéniségnek lenni halálos véték volt. Elhatározta, hogy ő lesz mindenkinek gyámja, tanítója, mestere és sugalmazója. Ő lesz a világ szíve: mint egy bomlott kerék, úgy hajtotta a világot, s az egyre inkább dermedezett; ő lesz az agyvelő a világban: mint egy nedves kanóc, úgy sercegett ez a világosság, és egyre rémítőbb sötétség borult a világra; ő ad kenyeret mindenkinek, s százezrek haltak éhen; mindenkiért vállalta a felelősséget, s mintha sziklák zuhantak volna rá, sem akarni, sem tenni nem tudott.

Szétnézett a világban, amelyet mennyországgá akart tenni, s íme, látá, hogy rosszabb a poklok poklánál.

Mi történt itt?

„Szeretet nincs benned”, szaladt át az égboltozaton a kiáltás, mint egy lehullott csillag...

IV.

A három ember egymás mellett hevert az Úr trónusánál holtelevenen. Mikor magukhoz tértek, nem láttak semmit, mintha a teremtés előtti sötétség ásitana bele a kietlen, üres semmiségbe. Elmúlt minden. Nincs ismeret, nincs hit, nincs világjavítás, sőt, világ sincs, csak a semmiség, a káosz. Ez a káosz mintha gomolyogni és sűrűsödni kezdene, végre mintha fekete kárpittá válnék, mely a zenitől a nadírig ér.

Egyszer csak a kárpit megmozdult, s lassanként kettévált.

Egy durva, óriási kereszt magasodott fel előttük, s rajta egy vérző tetem.

A Krisztus keresztje.

Nézi, nézi a keresztet az első, hát egyszer egy katicabogarat lát felfelé menni rajta. Hová tartasz, kis bogár? — kérdezte lassan ocsúdó lelke.

„Megyek, végigjáróm ezt a keresztet. Meg akarom ismerni, mi a szélessége és hosszúsága, mélysége és magassága az Isten jóvoltának. Bogaréletem nem elég, hogy bejárjam az egészet, de egyszer, az utolsó pillanatban felröppenek; akkor majd a kezére szállok, és sebeiben elrejtőzködhetem; akkor megismerem az egészet. Mert csak egy boldog ismeret van a világon; ami szeretetből származott és Isten szerelmét akarja megismerni.”

Nézi, nézi a keresztet a második, hát finom indájú folyondárt lát felfele kapaszkodni rajta. Hogy kerültél ide, kis folyondár? — kérdezte a lelke.

„Én a hit vagyok. Egy gyökérből indult törzsem, de ezer ágra szakadt. Mindnyájan együtt, egymást tartva haladunk felfele a kereszten, az örök szeretet fáján. Míg ezt átkaroljuk, összefonódunk, s ha ezer ágra szakadtunk is, mégis egy élő szövetek vagyunk. Egyik inda erre, másik arra csavarog, tévelyeg, de ha fehér nyitókáink felkúsznak szívéig és kelyheikbe felfogják az ő vércseppjeit: érezzük, hogy hitünk beteljesedett. Csak az az igazi hit, mely a Megváltó keresztjén minden testvérével egybefonódik.”

Nézi, nézi a keresztet a harmadik. Mintha fényes árnyék nyúlnék el belőle végtelen messzeségbe. Úgy van: ez az árnyék fényből való. Átnyúlik falvakon, városokon, országokon, világrészeken. Átnyúlik a múlt és jövő világán. Vékony, szitáló fény sáv a kereszt árnyéka, de csodatevő: nézd, a hollók odaszállnak és galambbá fehérülnek, nézd, ágyúkból harangok lesznek, szomorú arcok felvidulnak, ellenségek testvérként összeölelkeznek, s akik ide tértek a kereszt árnyékába, egyének, családok, nemzetékek, milyen boldogok és milyen jók. Nincs, nincs más világjavítás, mint odamenni a kereszt árnyékába, a Megváltó szeretet hatalma alá.

A három férfi arcra fordult, és átkarolta a kereszt lábát. De éppen ezzel átkarolták egymás nyakát is, és könnyük összefolyt. Felettük diadalmasan sugárzott a kereszt, és teleragyogta a világot ezzel az Igével:

Legnagyobb a szeretet.

Azért beszéltem ezeket, hogy válasszatok. Mi a legnagyobb ajándék? Mi az, ami az embert igazán emberré teszi? Mi az, ami bennünk Isten természetével rokon?
Halljátok a szeretet nagy oratóriumának csúcspontját:
Legnagyobb a szeretet.

(1931)

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla

Tisztán hirdetni Isten akaratát

Alapige: Jeremiás 23,28–29

Bibliavias: Jeremiás 23,25–32

Az Úr azt szeretné minden időben, hogy az ő akaratát, az ő beszéde hamisítatlanul jusson el népéhez. Az Úr azt szeretné, hogy mi valamennyien hibátlan vevőkészülékei legyünk az ő Igéjének, az ő kijelentésének. És ezért szólnak ezek a kemény szavak a régi idők, a jeremiási idők prófétáihoz, jövendőmondóihoz, hogy vegyék észükbe: az Isten Igéjéhez, az Isten által adott látásokhoz méltó módon kell megnyitniuk szájukat és ennek a jegyében tanítaniok. „Aki álmot lát, az beszéljen álmot, aki pedig az én Igémet hallja, az beszélje azt igazán.” Tehát az Úr azt kéri a jövendőmondóktól, a látnokoktól, azt kéri a prófétáktól, hogy amit tőle hallanak, azt úgy adják tovább, mint Istentől kapott kijelentést. De ugyanakkor mindazt, amit nem tőle vesznek, mindazt, ami az Úr kijelentésének ellentmond — azt nyomban felejtsek el, azt tegyék félre, és semmiképpen se próbálják meg az örök Isten kijelentésének helyébe tenni.

Azt szeretné az Úr e mostani időkben is, hogy mi, akik Igéjére hallgatunk, fogadjuk az ő beszédét úgy, mint a mindenható Istennek, a mi életünk Urának saját kijelentését. Hányszor előfordult a történelem folyamán, az idők folyásában, hogy a próféták a maguk akaratát, a maguk fantáziája szerint hirdették az Igét. De ilyenkor mindig fennforgott az, hogy Isten haragját magukra vonják. De ma is mindig fennforog e harag előidézésének a veszélye, amikor mi olyan tanításra hajtjuk a fülünket, mely kedves ugyan a szívünknek, mely pillanatnyilag megnyugtatta ugyan a lelkiismeretünket, de nem egyezik meg az Isten tanításával, de nem egyezik meg az Isten akaratával.

Azért van ilyen komolyan aláhúzva e helyen Isten kijelentése: az álomlátó beszéljen álmot, aki pedig az én Igémet szólja, az szólja azt igazán.

Isten az álomlátás Istene. Kapcsolatosan felidézhetjük a Hágár történetét s a többi ószövetségi álomlátó történetét, így a József történetét is, akit így fogadtak a testvérei: ímhol az álomlátó. Igen! Isten a látások Istene, ekképpen jelentette ki önmagát nekünk, és a Bibliában nem egy helyen elmondja, hogy az ő népéhez látásokban, hogy az ő prófétáihoz és jövendőmondóihoz álmokban is szól. Sőt, arról is olvashatunk, hogy Isten néha megrettenti őket az álmok és a látások által. Úgy, ahogy az a Jób esetében is volt, aki azt mondja életéről: „Mikor azt gondolom, hogy megvigasztal engem az én nyoszolyám, megkönnyebbíti panaszkozásomat az én ágyasházam: akkor álmokkal rettentesz meg engem és látásokkal háborítasz meg engem” (Jób 7,13–14).

Mennyire más Jób hangja és bizonyágtétele, mint az a kampány, melyet Jeremiás korában fejtettek ki a hamis próféták. Ezek Isten szavát elejtve hirdettek békességet és szabadulást a választott népnek. A bűnök miatti szenvedésről, a bűnök miatti bűnhődésről nem akartak tudomást venni, nem akartak szólni. Efféle szólásokkal nyugtatták az Istenhez hűtlen népet: Szépet álmodtunk felöletek, derűs a jövendő, Isten haragja nem jön el reátok. Nem kell komolyan venni azt, amit Jeremiás mond, legyetek csak békességgel. És közben kiderül, hogy az Úr rettenteti Jeremiást és a prófétát a látások rettentése miatt szeretne a bőrből is kibújni, szeretne Isten elől elfutni, és azt mondja: „rávétél, Uram, és én is rávettettem”!

Gyakran ilyen ítéletteljes a látás. Mert az Úr Jeremiással meglátatja a hetvenéves babiloni fogság borzalmát. Gondoljátok el: hétszer tíz év, amikor még tíz év is egy örökkévalóság, de még egy év is sok, ha az embert megfosztják szabadságától. Jeremiás hetven nyomorúságos évet lát előre, de nem úgy látatja azt vele Isten, hogy ne láttatná ugyanakkor a szerencsés és boldog kimenetelű kibontakozást is. Mert azt mondja, hogy hetven esztendő múltán megszabadítja őket az Úr. De mindazok, akik a

hamis, álmokra figyelnek, nem kérnek a hetven esztendőből. Azok, akik bűneiket nem látják be, nem kérnek sem a bűnhődésből, sem a büntetésből.

Ezért lobban járuk haraggal az Úr: Aki álmot lát, beszéljen álmot, mondja el azt az igazi álmot, amit tőle vesz, amit ő láttat vele, s nem azt, amit a hamis próféta álmodik bele az életbe! Azonban az, akinek az én beszédemet adom — figyelmeztet az Úr —, az szólja az én Igémet igazán!

Milyen jó, hogy az egyház és a világ történelmében mindig voltak ilyen Jeremiások, ilyen istenes emberek, akik igazán szólták Isten Igéjét. Akik még akkor is bizonyosságot tettek, amikor gyakran megvetették őket, még akkor is, amikor olykor vértanúság volt a sorsa annak, akit Isten elküldött a maga akaratának megmásíthatatlan továbbadására. Józsefről azt olvassuk, hogy tizenegy testvére gyűlöli őt álmai miatt (1Móz 37,8). Gyűlöletesek vagy legalábbis ellenszenvesek az álomlátók mindazok előtt, akik könnyen szeretnék átúszni az élet tengerét, akik igen gyorsan szeretnék lerázni magukról az élet mindenféle nyomorúságát és baját, hogy nekik az ne ártson. A mélyenszántó jellemeik, az engedelmes lelkek azonban készséggel fogadják a fenyítő beszédet, és meghajtják fejüket, mondván: Uram, méltó vagyok, hogy ellenem felemléd ostorodat.

Isten bennünket gyakran próbatételek tüzes kemencéin visz keresztül, és rossz álmokat láttat velünk, sőt ebbe a rosszba bele is visz bennünket, hogy hitünket megpróbálja.

Akit szeret az Isten, annak ma is kijelenti az ő Igéjében akaratát. Ezt a tényt határozottan hiszem és vallom, de ha valaki azzal jön, hogy neki Isten olyan új kijelentést adott, ami nincs meg a Szentírásban, akkor én erre azt válaszolom, hogy ez nem Istentől való látás. Akkor ettől el kell fordulni, akkor ennek nem szabad hinni.

Cselekedje Isten, hogy tudjunk tisztán látni, hogy tudjunk annak a prófétának a szemével látni, akit ő küldött. Akinek úgy adta a maga akaratát a szívébe, hogy nem kellett emberi álmokra várnia, hogy nem kellett emberi látásokkal képzelegnie. De még ennél is többet mondhatunk a mi legfőbb tanítónkról és prófétánkról, Jézus Krisztusról. Az Ótestamentum Mózes esetében arról emlékezik, hogy vele úgy szólt az Úr, ahogyan az ember szokott beszélni felebarátjával. De Mózes nagyon szerényen túlmutat önmagán, és nagyon szerényen túlul a maga küldetésén, amikor így jövendöl: Próféta támaszt néktek az Úr, olyat, mint én, őt hallgassátok.

Hallgatni Jézust! Ez a mi dolgunk. Hallgatni őt, aki úgy jött el erre a világra, hogy megjelenésével és beszédével mindenki számára világossá tette mennyei Atyja akaratát. S úgy jött el, hogy mindent elmondjon, ami jövők felől izgalmas vagy kérdéses lehet. Úgy jött el, hogy egyikünknek se lehessen kétsége afelől, hogy Isten szeret bennünket. Életével és halálával ezt bizonyította meg mindenki számára látható módon. Hallgassuk tehát őt, aki azt ígéri nekünk, hogy egyházát és tanítványait megőrzi minden veszedelemben.

Lehet, hogy mások azt mondják erre, hogy sok önmegtágadással és sok szenvedéssel jár a Jézus követése. Ez valóban igaz. Lehet, hogy jönnek olyan próféták, akiknek könnyebb a nyomában járni. Jöhetnek álmodók, akik azt mondják nekünk, hogy méltatlan hozzánk ez a sok szenvedés, akik azt állítják, hogy mi jobb sorsra vagyunk érdemesek. Ez mind-mind igaz lehet. De ha Istennek úgy tetszik, hogy a mában a siralom völgyén vigyen keresztül bennünket, akkor nekünk Isten akaratát tisztelnünk kell. Legyünk bizonyosak abban, hogy több áldás vár itt ránk, ha neki engedelmeskedünk, ha reá figyelünk, mint ha mi életünket messzi tájak gazdag helyein akarnánk biztosítani, ha a magunk jólétét Isten nélkül, a magunk álmai szerint, a magunk elképzelései szerint akarnánk biztosítani.

Csakis ezzel a hittel tudjuk elviselni sorsunkat. A mindennapi súrlódásoknak, a jövendők féltésének, a mindennapi kenyerünk féltésének minden feszültsége csak akkor fog megoldódni, ha mai élethelyzetünket s ennek minden küzdelmét Isten akarataként fogjuk fel.

Az Ige azt ígéri nekünk, hogy ha a Krisztusért és a Krisztussal szenvedünk, akkor vele együtt fogunk megdicsőülni. „...ne rémüljete meg attól a tűztől, amely próbál-

tatás végett támadt köztetek, mintha valami réműletes dolog történnék veletek; sőt, amennyiben részetek van a Krisztus szenvedéseiben, örüljétek, hogy az ő dicsőségének megjelenésekor is vigadozva örvendezhessetek” (1Pt 4,12–13).

Alapigénk zárómondata az Isten beszédének erejéről szól. Elmondja róla, hogy az olyan, mint a tűz. Vagy egy másik hasonlat szerint, mint a sziklazúzó pöröly. Jelen összefüggésben a tűznek és a pörölynek a megsemmisítő erejére kell gondolnunk. Isten szavának semmi sem tud ellenállni, miként az érc sem tud ellenállni a tűznek és megolvad; miként a kőszikla sem tud ellenállni a pörölycsapásoknak és szíjjelreped. Így kovácsolja Isten az ő népének sorsát pörölycsapásokkal és tűzzel. Ezt a tudást a hívő lélek örvendezve vallja. Még akkor is, ha úgy érzi, hogy az Ige ereje az ő életét, az ő álmait és terveit is megrendíti.

Nagyon úgy néz ki, hogy Jeremiás korában egyedül csak a próféta hitte el, hogy Isten sulykolása javára van a választott népnek, mert vállalta ennek hirdetését. Mivel a népszerű hazugmondás átmítása helyett vállalta Isten Igéjének igaz hirdetését, az Úr megmutatta neki az üdvösséget is, a hazatérés ujjongását is és az újjáépítés örömét is. Bibliánkban hat fejezettel később ezt a kijelentést nyeri Isten hűséges álomlátója, Jeremiás próféta: „Én tudom az én gondolataimat, amelyeket én felőletek gondolok, azt mondja az Úr; békességnek és nem háborúságnak gondolata, hogy kívánatos véget adjak néktek” (29,11).

A Szentírás legutolsó könyvének, a Jelenések könyvének befejező versei arról beszélnek, hogy mi lesz a büntetése annak, aki megrövidíti az Isten beszédét, vagy aki hozzátesz ahhoz. Álljon itt befejezésül ez a kettős figyelmeztetés: „Bizonyoságot teszek mindenkinek, aki e könyv prófétálásának beszédjét hallja: Hogy ha valaki ezekhez hozzátesz, e könyvben megírt csapásokat veti Isten arra. És valaki elvesz a prófétálás könyvének beszédjeiből, az Isten annak részét eltörli az élet könyvéből” (Jel 22,18–19).

Végül álljon itt a zsoltárköltő fohászokdája, amely itt és most legyen a mi imádságunk is: „Az igazság útját választottam; a te ítéleteid forognak előttem. Ragaszkodom a te bizonyosságaidhoz; Uram, ne hagyj megszégyenülni!” (Zsolt 119,30.31) Uram, ne hagyj megszégyenülni Krisztusban hívő népedet! Uram, ne hagyj megszégyenülni Krisztusban hívő gyermekeidet. Ámen.

Csiha Kálmán

Külső és belső front

Alapige: Józsué 7,13–26

Bibliailvasás: 1Thesszalónika 4,1–12

A múlt alkalommal ott hagytuk abba, hogy leborult Józsué népe bűne miatt és két-ségbeesve imádkozott. Most úgy folytatódik az Ige, hogy így szól hozzá Isten: Kelj fel! Józsuének meg kell tanulnia felkelni. Mert Józsué Mózes nyomába lépett, Izráel népének élén, azoknak a nyomába, akiket elhívott magának Isten. Annak, akire az Úr Isten feladatot bíz ebben a világban — annak meg kell tanulnia mindig „felkelni”.

Mindenkire bízott valamilyen feladatot az Úr Isten. Sokszor lehet, hogy összerop-pansz, sokszor úgy érzed, hogy nincs erőd felkelni és továbbmenni. Talán egy nagy fájdalomban, egy nagy bánatban, talán egy bűnben vagy egy nagy betegségben Isten újra és újra megszólít: „Kelj fel...” Mert aki az Istené, annak meg kell tanulnia felkelni, összetörten is, betegen is, vérző szívvel is, összeroncsolt testtel is, összeroncsolt lélekkel is újra meg újra fel kell kelnie azokért, akiket rábízott Isten. Újra és újra fel kell kelniünk annak elvégzésére, amit reánk bízott az Úr Isten. Így kell szolgálunk Istent és az embereket, így lehet csak elvégezni azt a munkát, amit reánk bízott az Úr Isten ezen a földön. Kelj fel! — mondja Isten Józsuének. Neked is azt fogja mondani, lehet, hogy éppen akkor, amikor már nem is tudsz felkelni többé. Kelj fel! Aki hallgat az ő szavára, annak erőt ad az Úr Isten, hogy újra meg újra felkeljen.

„Kelj fel — mondja az Úr Isten —, és tisztítsd meg a népet...”

Minden nagy esemény idején meg kell tisztítani a népet. Miként meg kellett tisztítani a népet Mózes korában, mivel vétkeztek az aranyborjúval, éppen úgy kellett megtisztítani a népet Józsué korában is, amikor készültek kereszttülnenni a Jordánon. De most újból meg kell tisztítani a népet. Nem volt elég egyszer! Milyen jó lenne, ha elég lenne egyszer megtisztítanunk magunkat. Milyen jó lenne, ha nem piszkolódnánk be újra. Milyen fájó, szomorú dolog az életünkben, hogy most megtisztítjuk magunkat, hogy most készülünk úrvacsoravételre, hogy ma tele van a szívünk bűnbánattal, hittel, engedelmességgel, egy új élet ragyogásával, de holnap ismét beszennyeződik a szívünk. Holnap már ismét ott lakozik benne a gyűlölet, az aggodalom, a zúgolódás, a reménytelenség. Ezért szüntelen érvényes számunkra Isten üzenete: most tisztítsd meg újra magadat.

Ezért ne gondold — testvérem — sohasem, hogy tiszta vagy. Ezért ne gondoljuk sohasem, hogy már teljesen tiszták vagyunk. Mindig érvényes reánk az Úr Isten szava. Már megint történt valami velünk, már valahol megint eltévesztettük az utat, már újra beszennyeztük a lelkünket, ezért szól újra Isten: „tisztítsátok meg magatokat!”

Azért is jó templomba jönni, mert ilyenkor mindig megtisztul a lelkünk. Azért megyünk olyan megkönnyebbülten, olyan megkönnyebbedett lélekkel haza egy-egy istentiszteletről. Azért tudunk szív szerint többet mosolyogni, ha igazán, ha szív szerint hallgatjuk az Igét, mert ott belül közben megtisztul a szívünk és oly jó dolog tisztának lenni. Olyan jó dolog tisztának lenni! Milyen messze vagyunk sokszor szívünk tisztaságától, de ha Istenre tudunk hallgatni, akkor meg tudunk tisztulni.

Ebben a régi történetben egy ilyen megtisztulás van leírva. Keserves és véres megtisztulása volt ez Izráel népének, de addig, amíg nem tisztult meg ez a nép, nem tudott győzni. Azt üzenete nekik az Úr Isten: „nem állhatsz meg a te ellenségeid előtt, míg el nem távolítjátok közületek az Istennek szentelt dolgot”. Tudjuk, hogy ennek az volt a háttere, hogy amikor bevették Jerikót, akkor az arany-, ezüstérméket mind az Úr Isten dicsőségére kellett volna szentelni. Azonban valaki a nép közül félretett magának ezekből az Istennek szentelt dolgokból. Azért mondja az Úr Isten, hogy tisztítsátok meg magatokat, mert addig nem állhattok meg az ellenségeitek előtt, míg el nem távolítjátok közületek az egészen Istennek szentelt dolgot.

Izráel népe is, mint minden nép és mint minden ember, egyszerre két fronton harcolt. Életünk minden harcában két arcvonal van. Van egy külső arcvonal, és van egy belső arcvonal. A külső arcvonal harcai a mindennapi élet gondjaira, a kenyér megkeresésére, gyermekünk felnevelésére, családi életünk biztosítására, a boldogság darabkáinak megtalálására, a lehető legjobb élet kiformalására vonatkozik.

De ezzel párhuzamosan van egy belső arcvonal is. Egy belső front, melyet lelkiismeretünk képez. Nem lehet kifelé eredményesen harcolni, ha belül, a belső arcvonalban ott van valami bűn, valami Istennek szentelt dolog, amit nem adtam neki, hanem magamnak tulajdonítottam. Nem lehet kifelé eredményesen harcolni, ha befelé tisztátalan az életem.

Izráel népe nem tudta bevenni Ai városát, mert ott volt a nép között a bűn. Az elrejtett bűn. Mi sem tudjuk bevenni az öröme és békesség várát mindaddig, amíg a szívünk nincs rendben.

Sok szülő próbálja jól nevelni gyermekét. Mindent megtesz a külső arcvonalon, de éppen a szülői szív nincs rendben, mivel abban csalárdtság, hamisság, képmutatás, önzés, gyűlölködés lakozik, és ez kivilágít a szívből. A gyermek soha nem lesz olyan, mint amilyennek a külső arcvonal munkája szerint szeretnék nevelni, mert a szülői szív belső arcvonala kivilágít, megrontja a gyermek életét, és eredménytelenné teszi a kívülről való nevelést a belülről megromlott szülői szív.

És így vagyunk mindennel az életünkben. Izráel népével is így volt. Azért nem tudunk harcolni, mert a bűnt ott hordozzuk a szívünkben. Amíg a bűnt szívünkben hordozzuk, addig kifelé bármennyire küzdhetünk, bármennyire szépet mutathatunk és nagyot akarhatunk, nem lesz sikerünk, nem lesz győzelmünk. Hirdethetjük Krisztust,

de amíg szívdünk nincs elrendezve, addig nem eredményes a munkánk. Ezért mondja Isten Izráel népének és ezért mondja nekünk is: tisztítsátok meg magatokat. Ez a megtisztítás ott és akkor úgy ment végbe, hogy az akkori szokás szerint, imádkozás közben sorsot vetettek. Először előjöttek a nemzetségek. Majd sorsot vetettek annak megállapítására, hogy melyik nemzetségben van a bűnös ember. Aztán a nemzetségen belül sorsot vetettek a családok szerint, aztán a házak szerint, aztán a férfiak szerint, egészen addig, amíg elértek a bűnös emberig.

Amikor ez a sorsvetés elkezdődött, akkor mindenkinek a saját családjára kellett gondolnia.

És nekünk is, amikor ezt az Igét hallgatjuk, elsősorban a saját családjunkra kell gondolnunk és azt kell kérdeznünk, hogy a mi családjunkban vajon hol van rendezetlen dolog, vajon hol van a bűn, vajon mi az, amit régen el kellett volna rendeznünk, amit még kellett volna vallanunk az Úr Isten előtt, amit nagyon régen már oda kellett volna adnunk az Úr Istennek és mi nem adtuk oda. Amikor előálltak, amikor vetették a sorsot, egyre inkább beszűkült a kör, előbb a nemzetség, majd a család, aztán a ház, a férfiak, és így Ákán — aki eltette a dolgokat — egyre inkább érezhette, hogy Isten utoléri őt.

A mi életünkben is szorul a kör, minden nappal egyre jobban szorul. Minden nappal egy lépéssel közelebb jutunk a halálunkhoz, az utolsó ítélethez, amikor az Úr Isten színe elé kell állanunk. Egyszer mindnyájunkat utolér Krisztus. Az Úr Isten elől nem lehet elrejtőzni. Jó idejében vizsgáljuk meg a magunk életét. Ha Ákán még idejében döntött volna és idejében elvitte volna azokat az eldugott dolgokat, akkor megmaradt volna az élete, de Ákán egyik napról a másikra halogatta. Úgy gondolta, hogy a szűkülő körökben hátha elkerüli őt az ítélet, és nem kerülte el. Réá esett a sorsvetés, és elő kellett állnia. Azt mondta Józsué neki: „adj dicsőséget, kérlek, az Úrnak, Izráel Istenének, és tégy neki vallást és add tudomra, kérlek, hogy mit cselekedtél, hogy el ne titkoljad előlem”. Akkor Ákának el kellett mondania, hogy a harc után a zsákmányolás idején megtetszett neki nagyon egy babiloni köntös, húsz ezüstsiklus és egy aranypálca, ami ötvensiklusnyi volt, hogy azokat elvitte, elrejtette a sátorában, elásta és ezért nem sikerült Izráelnek a harc, és hogy ezért ő a bűnös.

Ákán neve azt jelenti magyarul, hogy kígyóbűvölő. Valószínűleg erős akaratú és erős fellépésű ember lehetett. Az Ószövetség idején a név mindig az illető jellemét hordozta. Erős akaratú és határozott fellépésű ember lehetett, aki nézésével, szavával a kígyókat is meg tudta bűvölni és azok engedelmeskedtek neki és nem marták meg. Milyen boldog lehetett addig Ákán, amíg mint kígyóbűvölő tudott járni, akiről csodálkozva mondták, hogy ő az első Izráel férfiai között, aki még a kígyónak is tud parancsolni. De egy óvatlan pillanatban őt bűvölte el egy babiloni köntös és egy aranypálca. Ákán elvesztett és elvesztett mindent „a köntösért és az aranypalcáért”.

Látjátok, ilyen az emberi élet. Mindannyian tudunk ilyen kígyóbűvölők lenni, mindannyian tudunk járni gondok, bűnök és kísértések között. Sokszor arra tudjuk kényszeríteni a bűnt, hogy hátrébb lépjen, és sokszor úgy tudunk keresztülmenni nagy gondokon, hogy nem marják össze a lelkünket. De egyszer, egy óvatlan pillanatban elfordul Istentől a szíved, és téged bűvöl el egy bűn, neked tetszik meg valami, és akkor elvesztet az életed biztonságát és az erős fellépésű, nyílt, egyenes jellemű férfiből vagy nőből szerencsétlen, bűnét rejtegető ember lesz.

Mi haszna volt Ákának abból, hogy megtetszett neki a babilóniai köntös, az ezüstpénz és az aranypálca? Elásta a sátorában, így még használni sem tudta azokat. Nem tudta felvenni a babiloni köntöst, mert ráismertek volna, de még csak nézegetni sem merte az aranypalcát, mert félt, hogy valaki belép a sátorába és észreveszi. De megbűvölte őt a köntös, az ezüstpénz és az aranypálca, és azok rabjává lett.

Így leszünk mi is bűneink rabjává. Nem tudjuk magunkra venni bűneink eredményeit, mert szégyelljük mások előtt. Elrejtjük, elássuk a sátrunkba, a földbe, a lelkünkbe, a titoktartásunkba. Az egymást csaló élettársak bujkálnak egymás elől, és elássák bűnüket a múltba, a hazugságokba, mert szégyellik magukra venni és úgy lépni az emberek elé, a gyermekeik elé. Nincs semmi hasznuk belőle, de bűnük rab-

jaivá lettek. A részegesek is szeretnék elásni züllésüket, lecsúszásukat, de az ital rabjává lettek. A tolvajok, a sikkasztók nem merik nyilvánosan úgy használni a pénzüket, ahogy akarnák, mert félnek, hogy rájönnek az emberek, de a pénz rabjaivá lettek.

Ákán azzal a babilóniai köntössel és azzal az aranypálcával együtt elásta a becsületét is, elásta a szabadságát is, elásta a nyugodt lelkiismeretét is, elásta az Istenhez való igaz tartozását. Mindent elásott azokkal. De nemcsak Ákán, hanem mi is mindent elásunk, amikor más tetszik meg nekünk, mint az, ami Isten szerinti. Amikor rejtegetni kezdjük a szívünket, akkor sok mindent elásunk, elássuk a békés, csendes estéket, a mosolygó napokat, a tiszta lelkiismeretet, az imádság nyugodt perceit, az emberekkel való szembenézés biztonságát, titkos és titkolt bűneinkkel együtt mindent elásunk, még az üdvösségünket is, még az örök életünket is.

De Isten mindig utolér bennünket. Mert ha senki sem tudta, hogy hol van elásva a köntös és az aranypálca, de Isten tudta és mások is megtudták.

Így van ez a mi életünkben is. Isten tudja és mások is rendre-rendre megtudják a végén, és ki kell ásni egyszer a rejtett dolgokat. Ákának is ki kellett ásni a dolgokat, és oda kellett vinnie a nyilvánosság elé. Hány ember életében történik meg, hogy kiássák a dolgokat, a rejtegetett bűnöket, és odaviszik az emberek elé.

Hogy érezhette magát Ákán a gyermekei előtt, amikor kiderült, hogy az apjuk tolvaj? Hogy érezheti magát egy-egy szülő a gyermekei előtt, a barátai előtt, a szomszédai előtt, az Úr Isten előtt, amikor nyilvánvalóvá lesz egy-egy napfényre került, rejtegetett bűn, amikor kiderül, hogy nem az az ember, akinek látszik és akinek mutatja magát, hanem egészen más?

Akkor elvitték Ákánt és az egész családját és minden vagyonát az Akor völgyébe, és az ószövetségi parancs szerint megkövezték őket. Majd meggyújtották és elégették őket. Nagy halom követ raktak rájuk. Kemény és keserű megtisztítás volt ez. Ma már nem ezt kívánja tőlünk az Úr Isten. Nem azt kívánja, hogy kivigyünk másokat az Akor völgyébe és ott agyonkövezzük őket. Hisz egyszer az Úr Jézus előtt agyon akartak kövezni egy házasságtörő asszonyt, és amikor követelték tőle, hogy szentesítse az ószövetségi törvényt, akkor azt mondta: jól van, kövezzétek agyon, de az vesse rá az első követ, aki maga soha nem vétkezett. És akkor az emberek gondolkoztak, megszegyenültek, lehajtották a fejüket és hazamentek, mert mindenki vétkezett valamiben.

Krisztus nem azt kéri tőlünk, hogy kövezzünk agyon másokat. Egészen mást kér tőlünk, és pedig azt kéri tőlünk, hogy azt az első követ dobjuk magunkra.

Az Akor völgyében kövezték agyon a tolvajt. Akor völgye azt jelenti magyarul: a bánat völgye. A bűnbánat völgyében kell magunkra dobunk az első követ, és ott kell Isten előtt elsírnunk a mi vétkeinket, ott kell beismernünk és bemutatnunk mindazt, amit elloptunk az ő országának kincseiből. Azt a szeretetet, ami elsikkadt a kezünkön, azt a békét, amit összetörtünk, azt a jóságot, amit elfelejtettünk, azt a hálát, amivel nem törődünk — mind-mind loptuk az ő kincseiből, azokból a kincseiből, amiket a kezünkre adott, amiket mi sárba tapostunk. Ott az Akor völgyében, a bűnbánat völgyében mindnyájunknak van valami kiásni valónk. El kell menni és ki kell ásni azokat, nem kell megvárni, amíg utolér az Úr, és el kell sírni neki az életünket, magunkra vetve az első követ, hogy megérezzük az ő szeretetét, bocsánatát, felemelő jóságát, hogy megérezzük: átölel, meggyógyít minket és megépíti azt a belső frontot az életünkben, ami minden külső harcunkban sikerre vezet. Ámen.

Gálfy Zoltán

Ellentmondásos élet

Alapige: Prédikátor 7,13-22
Bibliolvasás: Jakab 3,1-18

A Prédikátor könyve hű tükre az emberi életnek. Ellentmondásokkal teli. Íme: ne légy se túlságosan jó, se túlságosan gonosz. Se jó ne légy, se rossz. Vannak dolgok, fogalmak, élethelyzetek, amelyeknek gyakran az ellenkezőjük sem igaz. Bölcsen meg-

állapítok valamit, és azt igaznak, megfellebbezhetetlennek tartom. Rájövök, hogy tévedtem. Megfogalmazom annak ellenkezőjét, s rájövök, hogy az sem helyes. Az állítás tagadása nem biztos, hogy tagadás. Mi lehet ez? Követhetetlen filozófia? Vagy maga a követhetetlen élet? Az az élet, amelyet nem lehet fogalmak és tételek kényszerzubbonyába kényszeríteni. Több a szónál, több a gondolatnál. Több az egymásnak ellentmondó paradoxonoknál. Mindennél több, mert maga az élet. Az élet, az Istentől adott, megfogalmazhatatlan sokféleségében.

Valaki azt írta a Prédikátor könyvéről, hogy bizonyonnyal nem Salamon a szerző. Ezt nem csupán a Krisztus előtti 3. század nyelvezete igazolja, hanem az a tény is, hogy Salamon kora alig vállalhatta ezt az ellentmondás-sort. Az élet realitásainak ezt a sajátos képét. Azét az életét, amely egészen más volt a Salamon korában és egészen más volt a harmadik évszázadban. Egészen más a sémi világban és más Egyiptomban, ahonnan sok minden áthangzott ebbe a könyvbe: népi mondások, szójátékok, közmondások. Olyanok, amilyen maga az élet.

Keveset tudunk erről a könyvről, és milyen ritkán keresünk benne alapigét. Mintha minden hiábavalóság lenne! Pedig a bölcsesség sémi és egyiptomi summája. Nem ábrándít ki. Nem tesz pesszimistává. Csak bölcsésé, nyugodttá, ételszerűvé. Leszoktat a nagyotmondásról és a fölösleges magunk lelkesítéséről. Ezt mondja a maga egészében: az életet hallgasd, és ne a róla való szavakat!

Ez itt három dologra kényszerít figyelni:

1. Milyen nagy dolog a türelem!
2. Kerüld a végleteket!
3. Ne pletykálj!

I.

Türelemről beszél a 13–14. vers. Isten tetteihez csak így viszonyulhatunk. Amit ő megalkotott és eldöntött, azt mi képtelenek vagyunk megváltoztatni. Nem egy vulgáris predestinációértelmezés ez. Ha Isten megrajzolta a világegyetem mozgásának görbét, akkor ember azt nem változtathatja meg. A Himaláját nem teheti földdel egyenlővé és a csendes-óceáni mély árkot nem tömheti be. Az ember, ha bölcs és türelmes, odaül Jób mellé és hallgatja a Prédikátort: ha a jót elvetted, vedd el a rosszat is, mert mindkettő ugyanonnan jön. Ehhez kell a türelem.

Türelem, ami Isten hosszútűrésében végtelen és nyilvánvaló.

Milyen türelemmel várta Jézus a Pállal való damaszkuszi találkozást. Nem türelmetlenkedett, pedig első személyben tette fel a kérdést: miért üldözöl engemet? Őt, akinek fáj minden szenvedés, amit Saul okozott másoknak.

Milyen megdöbbentő az adós szolga jelleme! Tízezer talentommal — mérhetetlen pénzzel — tartozik, és könyörög: légy türelemmel hozzám és mindent megfizetek (Mt 18,26). És mindent elegendnek neki. Kimegy, és találkozik az adósával, aki parányi résszel tartozik neki, és azt börtönbe vetteti, holott ugyanazt a türelmet kérte tőle, amit ő is kért a királytól. A sokarcú ember kettős Janus-arca ez. Az egyik türelemről fecseg, és a másik könyörtelenül türelmetlen.

Kérdezzük: Isten türelmes marad-e irányunkban, ha mi nem vagyunk türelmesek mások iránt?

Milyen türelmesen figyel és vár minket! Ellentmondásainkat, kétségkedéseinket, vissza-visszatérő tagadásainkat, bizonytalanságainkat türelmesen nézi, és várja a damaszkuszi találkozást. Egyszer megszólít, mellénk szegül, és beszélgetni kezd. Az élet út Emmaus felé, és a megtérés útja Damaszkusz felé.

Istennek irányunkban való türelmét természetesnek vesszük.

Ugyanúgy a mi türelmetlenkedéseinket mások irányában. Egyik a hit útjának türelmessége, hosszútűrése irányunkban, a másik viszont a mi szeretetünk türelmetlensége.

Pedig a türelmetlenség mindenekelőtt annak árt, aki gyakorolja.

Türelmetlenek vagyunk egymás meghallgatásában. A magunk panasza elnyomja a mások hangját.

Türelmetlenek vagyunk a tanulásban és a tanításban. Méltatlankodunk a terhek előtt, és kitérünk egymás gondjai, feladatai elől. Mint magányos hajók szeljük a vizeket, és egymásnak átköszönni sincs türelmünk.

A türelmetlenség megakadályoz abban, hogy megértsük egymást és barátságok kötődjenek. És ha kötődnek, értelmetlen viszonyulást, féltékenységet vagy közömbösséget eredményez. Megfoszt az élet Istentől adott ajándékától.

Korunk a türelmetlenség rohanásának kora. Nézzetek a száguldókkal teli utcákra! A társadalmi élet türelmetlenségére, harcaira, áldozataira. A türelmetlenségévé változott türelem nem rózsákat, hanem töviseket terem.

II.

Kerüld a végleteket!

Mit látsz a való életben a maga leplezetlen és nyers valóságában? Vannak becsületesen élő, igaznak mondható emberek. És nem érvényesülnek, nem bontakoznak ki, nem tudnak talajra találni. Érdemeik ellenére elvesznek, eltűnnek. Vannak nemes ügyek, amiknek igazságához nem fér kétség, és megfojtódnak, elhallgatódnak, semmivé lesznek. Vannak szerény, tehetséges emberek, és nem lesz belőlük semmi, mert nem kedvez nekik valamilyen konjunktúra.

Vannak gonoszok, akik sikert sikerre halmoznak. Gazdagodnak, befolyást szereznek, uralkodnak és élnek — annak ellenére, hogy mindenki látja érdemtelenységüket és gonoszságukat.

Vegyük ezt két végletnek a palettán. A két véglet között ott vannak a milliók, ott van maga az ember, ott vagyunk mindnyájan.

Nagy ítélete a Prédikátornak: ilyenek vagytok. Egyszerre bűnösök és egyszerre megváltottak. Igazak és hamisak.

A Prédikátor magát az életet nézi, de nem egyedül. Nem ül az élet elefántcsont-tornyában, és nem szórja ítéleteit a fennkölt magasságokból. Nincs egyedül. Mellette van Ura és Istene, aki szüntelenül azt mondja neki: Íme, ilyen az ember! Vagyis nem emberként ítéli a másik embert, hanem Isten szavának prófétai erejével illeti a gonoszt és a jót. Ha nem ezt és nem így tenné, akkor ez a könyve egy társadalmi körkép lenne, aminek végső következtetése csak ennyi: Minden értelmetlen hiábavalóság! Hagyjátok abba ezt az életet, és dobjátok el magatokat! Ezt így nem érdemes élni. De Isten nem ezt teszi, mert Isten emberként nézi a másik embert.

Ne légy felettébb igaz, és ne bölcselkedj sokat, mert ezt teszik a farizeusok és az frástudók. Ezt teszik a hitükkel kérkedők. Az életüket feltétlenül igaznak tartók.

De ne légy szerfölött gonosz se, mert annak ítélete a halál. Maradj meg embernek, és az egyiket fogd meg és a másik után nyújtsd ki a kezéd. Felettébb igaz nem lehetsz, és felettébb gonosz ne légy!

Azt mondjuk erre, hogy féligazság, tisztességnélküliség, az élet naturalizmusának dicsérete? Illetlenség így beszélni? A Prédikátor nem törődik a válaszunkkal. Ő csak ennyit mond: ecce homo!

III.

Ne szöld meg a másikat, ne pletykálj a háta mögött!

Az utolsó két vers a gazdáról és a szolgáról beszél. Valószínű egy közmondás része. A gazda ne hallja meg a szolga minden megjegyzését, szidalmát, átkát, amit a háta mögött mond. Fordítsa el a fejét, dugja be a fülét, és ne figyeljen erre a tisztességtelenségre.

Miért? Azért, hogy ne tudja meg, mit mondanak a háta mögött és ne nyugtalanítsa álmait?

Vagy azért, hogy ne haragudjon meg a szolgára, a másik emberre, aki ilyen tisztességtelenül beszél a háta mögött? Ne kelljen öltre kelnie és vitatkoznia vagy veszekednie?

Vagy azért, mert eleve rágalomnak tartja a pletykát és érdemtelennek a rá adandó választ? Nem.

Meglepően azért, mert ő is ugyanezt teszi más emberrel kapcsolatosan, másoknak a háta mögött. Kegyetlen leleplezés, karikatúrává torzult arckép.

Ebben az arcképben egyetlen tiszta vonás van: az emberi lélek, amelyik tudja, hogy én is ugyanolyan vagyok, mint a másik.

Mit akar ezzel a leleplezéssel a Prédikátor? El akar indítani a nevelés, az önnevelés útján. Azon az úton, ahol nem egyedül menetelek, hanem mellettem van Krisztus.

Sugallja azt, hogy legyünk nyíltabbak, egyenesebbek, tisztességesebbek, és ne ártunk egymásnak egymás háta mögött.

Hogy tehetjük? Egy lenéző kézlegyintéssel? Hátfordítással és nyelvünkkel? Milyen kicsi tag, sóhaj fel Jakab apostol, és hogy lángba tudja borítani tüzével az életet.

Amasis királyról olvastam, hogy egy Bias nevű filozófusnak áldozati állatot küldött, hogy küldené vissza neki az állat legiobb és legrosszabb darabját. A filozófus a nyelvért küldte vissza. Igaz: ha valaki nyelvében nem vétezik, tökéletes ember.

Sérelmek, példák, élmények özöne rohan meg ennél a témánál. Tartsuk vissza magunkat! Istennek Lelke szólaljon meg a mi lelkünkben, és mondassa velünk: soha rosszat a másiktól! Ámen.

Imre Lajos

Megigazulunk kegyelemből, hit által

Alapige: Róma 3,28

Bibliaolvasás: Róma 3,21–31

Ha azt kérdeznénk, mi az a jelszó, amit legtöbbet hangoztatnak ma az emberek, azt mondhatnánk, hogy ma az igazság után való kiáltás hangzik lehangosabban az ajkokról. A nemzetek nagy hangversenyében ezt követelik az elnyomottak, ebbe burkolják hatalmi törekvéseiket a hatalmasok, szegények és kizsákmányoltak követelik az igazságot; igazság jelszava alatt bújnak meg egyéni érdekek, ezt akarja felkutatni a tudomány, ezt ígéri az apostolai világmegváltó eszméknek, s mindezek mellett mindenkinek lelkében ott él a világ igazságtalansága, gonoszága hatalmából egy olyan élet felé való törekvés, melyben igazság uralkodik. És mégis, mintha átká és büntetése volna ennek a mi korunknak, hogy az igazság után való emésztő vágyakozása mellett a mi világunk tele van igazságtalansággal. Ahová nézünk, mindenütt újabb és újabb bizonyítéka tűnik fel a szemünk előtt annak, hogy az emberiség valósággal tobzódik az igazságtalanságban, hűtlenségben, elnyomásban, bűnben.

Ennek az az oka, testvéreim, hogy az az igazság, amire mi vágyunk s amit mi keresünk a világban, nem az igazi igazság. Csak a mi igazságunk, amit mi látunk helyesnek és jónak, amivel mi akarjuk érvényesíteni a magunk hatalmát, befolyását, erejét, gazdagítani a magunk életét. Mi a magunk igazságát keressük, mint ez a világ a maga igazságát keresi, s ezek ahány, annyiféle érdek- és érvényesülési ellentétet hoznak magukkal. Az én igazságom, amit én látok és én akarok, nem a te igazságod, sőt a te számodra éppen elnyomás és megsemmisülés, s amit te akarsz, az igazságtalanság a másik és harmadik számára. A munkás igazsága ellenkezik a munkaadóéval, a szegényé a gazdagéval, az elnyomotté a hatalmaséval, mert mindnyájan a saját igazságunkat keressük s nem az igazságot. Az igazság pedig nem a mienk, nem az enyém vagy a tied, hanem egyedül Istené. Ez pedig nekünk nem kell, ezt nem keressük. Ki vágyik ma arra, nem a pogányok vagy hitetlenek, hanem a keresztyének között, hogy igazságot nyerjen Isten előtt? Ki keresi olyan epedve és tusakodva, mint Pál és Luther, a kegyelmes Istent, aki az ő igazságtalanságát és gonoszágát igazsággá és szentséggé tudná változtatni? Ez a szó, hogy megigazulás, igazzá létel Isten előtt, kiveszett a mi szótárunkból. Mi saját magunk előtt akarunk igazak lenni, vélt igazságunkat érvényesíteni és annak diadalát szerezni mások között.

Pedig azért nincs igazság bennünk és közöttünk, mert nem Isten igazságát keressük. Csak az a lélek, mely sóhajtozva vágyik az Isten előtti igazság után, mely

Isten színe előtt tisztán szeretne megállni, juthat igazsághoz. Nekünk nincs igazságunk, csak Istennek van, mi képtelenek vagyunk rá, hogy arra eljussunk. Ezért az igazság kérdése a megigazulás kérdése, az a kérdés, hogyan jutok igazságra Isten előtt. Minden társadalmi és egyéni igazságtalanság akkor szűnik meg, mikor megismertük Isten megigazító munkáját a bűnbocsánat hirdetésében. A megigazult ember tud ráhelyezkedni a mulandó emberi igazság ingatag talajáról Isten igazságának biztos fundamentumára, csak ez tudja meglátni a világ eseményeiben Isten igazságát, s csak ez tudja keresni azt.

Így a megigazulás kérdése nem valami elvont theologiai tétel, hanem a mi életünk egyedüli kérdése. Mikor tehát a hitvallásunk erre a kérdésre: Ha mindezeket tudod, mi hasznát veszed? — ezt a feleletet adja: Azt, hogy Krisztusban Isten előtt megigazulok és az örök élet részesévé leszek — e feleletben arra mutat rá, ami az egész emberi élet kulcsa: hogy a bűn miatt kárhozat alá vetett ember Krisztusban nyeri meg Isten előtt azt az igazságot, melyet a bűn következtében elvesztett, amely igazság nélkül az ember egész élete, minden munkája, egész világa a kárhozatás alá van vetve. Istennek ez az igazsága, mint szent leckénk mondja: megjelent Krisztusban, akit eleve rendelt Isten engesztelő áldozatul, hogy megmutassa az ő igazságát a mi bűneink bocsánatában.

Lássuk azért most, mit tanít a mi hitünk Isten Igéje alapján a mi megigazulásunkról.

I.

A mi református hitünk arra a kérdésre: Hogyan igazulhatunk meg Isten előtt? — azt feleli, hogy ingyen kegyelemből a Krisztus elégtétele által, amit hittel elfogadunk és magunkhoz kapcsolunk. Ez olyan alaptétele a mi hitünknek, melyben annak minden vonása benne van, s amely nélkül református élet nem lehetséges.

Az, hogy kegyelemből, azt jelenti, hogy nekünk a megigazulásunk eszközlésében semmi részünk nincs. Nem hivatkozhatunk Isten előtt semmire, amit érdemül adhatnánk elő, ami Isten előtt alkalmas volna arra, hogy ezzel magunknak igazságot szerezzünk. Isten törvénye, mikor ítéletet mond a bűn felett, ugyanakkor megítéli a mi életünket, egész bűnös valónkat, kárhozatás alá vet bennünket mindenestől, anélkül hogy fellebbezésre vagy a büntetés kikerülésére módunk lehetne. Isten előtt csak az ő törvényének teljes és hiány nélküli betöltésével lehet megállni, erre pedig képtelenek vagyunk. Ezt kell legelőször világosan meglátnunk és megértenünk, hogy a megigazulásról szóló tanítást felfoghassuk.

Ezért kell legelőször ezt a kísértést győzni le, mely ott áll a mi megigazulásunk előtt, s amellyel magunknak abban valami érdemet akarunk tulajdonítani. Az ember mindig azon igyekszik, hogy magát tisztázza és mentesítse, hogy keressen valamit, amire Isten előtt hivatkozhat. Isten Igéje lerontja ezt a hamis reménykedést, mikor kimondja, hogy saját magunkban megigazulni képtelenek vagyunk. Nem tarthatjuk magunkat igazaknak még most sem, hiszen ha komolyan szembenézünk lelkiismeretünkkel, annak csak vádló szavai vannak ellenünk Isten törvénye folytonos áthágása s az azzal szemben való engedetlenség miatt. „Mindnyájan vétkeznek és szűkölködnek Isten dicsősége nélkül” — ez az Ige a mi állapotunkat írja le.

Csak Isten tud tehát megigazítani bennünket, ő tud igaznak nyilvánítani, akinek ítélszéke előtt állunk, és ezt tette velünk a Krisztus váltságában. A büntetést, amit nekünk kellett volna elhordozni, Krisztus viselte el érettünk, s Isten az ő engedelmességét, szentségét és igazságát tulajdonítja nekünk, hogy így igazak gyanánt tűnjünk fel az ítéletben mi, akikben pedig semmi igazság nincs. Isten ezt az ő ingyen kegyelméből cselekedte velünk, anélkül hogy mi bármivel is rászolgáltunk volna. Sőt, ez az elégtétel, melyet Krisztus velünk és érettünk cselekedett, nem csak egy időre és nem csak némely bűnököt törölt el, mintegy azzal a gondolattal, hogy az egyszer megtisztított lélek így új és tökéletes életet tud kezdeni, hanem egyszer s mindenkorra minden bűnt magára vett, a bűn feletti ítéletet eltörölte, bűneinket eltemette s soha azokról meg nem emlékezik.

Azért a kegyelemből való megigazulás evangéliuma hirdeti nekünk Isten hozzánk való irgalmasságát, olyan nagy irgalmat, melyet mi magunktól felfogni és megérteni képtelenek vagyunk. Hirdeti, hogy Istennek a választottaihoz való nagy szeretetét és Krisztus érettünk elviselt áldozata nagyságát emberi szóval kifejezni és emberi ésszel megérteni nem lehet. Megbizonyítja előttünk, hogy csakis ez az útja volt lehetséges a mi üdvösségünknek, mert a mi minden próbálkozásunk és erőfeszítésünk, mellyel saját magunknak igazságot akarunk szerezni, nemhogy segítene rajtunk, hanem még mélyebben visz a nyomorúságba és veszedelembe. Ezért figyelmeztet bennünket ez az Ige arra, hogy nem tekinthetünk másképpen, mint teljes és odaadó háládatossággal Istenre, aki Fia által így szerzett nekünk szabadulást és így fogadott az ő kegyelmébe. És figyelmeztet arra, hogy nekünk le kell tennünk minden kísérletről, mely arra irányul, hogy saját magunk igazságát e kegyelemből nyert igazság elé helyezzük. A mi menedékünk egyedül az, hogy a mi igazságunk nem mi magunkban van, hanem a Krisztusban. Ha saját magunkban keressük ezt az igazságot, megvetjük Isten megigazító kegyelmét és függetlenné akarjuk tenni magunkat attól. Figyelmeztet ez az Ige minden keresztyén embert, hogy e saját igazságát kereső világban nekünk a kegyelemből való igazság alapján kell állanunk, nekünk azt kell hirdetnünk, hogy e világ menekülése abban van, ha felismeri Istennek az ő Fiában adott bűnbocsátó kegyelmét és erre a kegyelemre helyezi életét és jövőjét.

II.

Hogyan fogadhatjuk el ezt a kegyelmet? Erre a kérdésre hitvallásunk ezt feleli: e kegyelem elfogadásának eszköze a hit. És itt lép elénk a másik kísértés, mely azt akarja velünk elhitetni, hogy ha már az igazság megszerzésében nem lehetett szerepünk, legalább annak megtartásában és elfogadásában az emberé legyen az érdem. Szeretjük sokszor úgy tekinteni a hitet és annak kifejezéseit, mintha azok által érdemeket szerezhethénk Isten előtt. Hivatkozunk a mi hitünk szilárdságára és erejére, dicsekedünk vele, utalunk hűségünkre és buzgóságunkra az Ige hallgatásában és az imádkozásban, s ezzel apró érdemgyöngyökből akarunk láncot fenni a magunk díszítésére.

Isten Igéje azonban ezt a dicsekedésünket is lerontja, mert amikor azt mondja az Ige, hogy a megigazulás hit által vagy hitből történik, ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a hitet, vagyis hogy a hitünket bármi módon valami másnak tekintjük, mint a nekünk nyújtott igazság elfogadására adott eszköznek. Nem a mi hitünk szerzi az igazságot, csak Krisztus váltsága, nem a mi szentségünk, kegyességünk az oka a kegyelemnek, csak Isten akaratának jótetszése, melyre a mi hitünk semmi befolyást nem gyakorol.

Le kell tehát tennünk arról a reménykedésről, hogy valaha a mi hitünk Isten előtt beszámítható lehet a mi megigazulásunkra, hogy lehet más, mint üres kéz, gyarló eszköz, mellyel megragadjuk az ígéretet, s amellyel odaállunk Isten elé mint gyarló és ingatag teremtmények, hogy ő vegyen bennünket a maga kegyelmébe. Le kell tennünk róla, hogy a mi hitünkre úgy nézzünk, mint amely fundamentuma a mi igazságunknak, s amellyel dicsekedhetünk. Magunk tudjuk és látjuk, milyen tehetetlen és erőtelen ez az úgynevezett erős hit. Milyen hamar rendül meg a változásokra, melyek reánk törnek, milyen könnyen elgyöngül a kísértések között, milyen hamar kétségbeesik és a kétségek martalékául hagy bennünket. Nem azt jelenti ez, hogy a hit felesleges az igazság megnyerésére, mert Isten nekünk kínált és számunkra szerzett kegyelmét nem fogadhatjuk el másként, mint hit által. Csak ha szilárdan bízunk ígéretében, ha bensőleg ragaszkodunk a Krisztusban szerzett váltsághoz, ha bízunk benne, hogy aki egyszülött Fiát adta érettünk, vele együtt mindent nekünk adott s az örök élet részeseivé tett — csak akkor tudjuk igazán magunkévá tenni a megigazulás evangéliumát.

De ez a hit sem tőlünk származik. Erre sem tudunk saját magunk eljutni, ez is ingyen való ajándék, melyet Isten ad nekünk. Ha ezt nem adná, hiábavaló volna a Krisztusban megjelent igazság, mi a kétségbeesés martalékai maradnánk. Ezért dicső

és áldott tanítás az, hogy nemcsak a megigazulás van tőlünk függetlenül és rajtunk kívül, de nem tőlünk származik a hit sem, mellyel azt elfogadjuk. Hogy a hit Isten ajándéka, ez nem azt jelenti, hogy hihet mindenki, amit akar, hogy az ki van szolgáltatva az emberi önkénynek, hanem azt, hogy a hitünk gyöngeségében, erőtlenségeiben és kísértéseiben Istenhez kell fordulni, hogy azt Szentlelkével erősítse és támogassa, s szem előtt kell tartani Isten változhatatlan ígéreteit, melyek hitünknek fundamentumai. A Krisztusban lett váltság nélkül nincs megigazulás, de nincs hit sem.

Így a hit által való megigazulás tanítása figyelmeztet bennünket arra, hogy hitünk ingadozásaiban nézzünk Istenre, hogy tápláljuk magunkat az ő Igéjével s ragaszkodjunk szilárdan a Krisztus érdeméhez, melyben egyedül van reménységünk. S amint ennek a világnak a kegyelemből való megigazulás az emberi igazságtól való megszabadulást és az Isten igazságára való helyezkedés lehetőségét adja, úgy a hitből való igazság az egyedüli, mely a világot a fékevesztett reménytelenségéből és kétségbeesésből megmentheti, ha hittel kapcsolódik a bűnbocsánat ígéretéhez.

Azok pedig, akiknek az ígéretet tették, s akikhez szól Isten Igéje, hadd hirdessék életük és szavaik bizonyágtételével a kegyelem diadalát minden emberi igazság felett, és ne szűnjenek meg imádkozni Isten igazságának megjelenéséért e világon. Ámen.

László Dezső

A méltó követés

Alapige: Máté 10,37-42

Bibliaolvasás: Máté 19,16-30

Egyházon belül és egyházon kívül gyakran beszélnek és beszélünk arról, hogy mikor lehet valamit keresztyénnek nevezni. Így szó esik keresztyén nemzetről, keresztyén államról, keresztyén kultúráról, keresztyén világnézetről, keresztyén társadalomról, azaz személytelen, tárgyi valóságokról.

A Biblia ilyen értelemben semmit sem nevez keresztyénnek. Szórol szóra csakis Krisztus tanítványaihoz, tehát személyekhez kapcsolja a keresztyén jelzőt (ApCsel 11,26). Ezek a személyek pedig Krisztus fősege alatt közösséget: egyházat alkotnak. Ezen az alapon sohasem beszélhetünk arról, hogy mi, hanem csak arról, hogy ki keresztyén. Keresztyén az, aki személy szerint, hite által Jézus Krisztushoz tartozik. Úgy, amint a Káténk is felel arra a kérdésre: Te miért nevezetel keresztyénnek? Felelet: Azért, mert hit által Krisztusnak tagja, része vagyok.

Az egész Szentírás lényegében erről az egy alapviszonyról és ennek a következményeiről beszél. Mit jelent keresztyénnek lenni? Mi az oka és a következménye annak, hogy keresztyének vagyunk? Rendkívül nehéz a Krisztushoz való személyes viszonyunk minden vonatkozását föltárni. Erre a feladatra még kevésbé vállalkozhatom a mai ígehirdetésben. De meg kell látnunk a mai Igében is személyes keresztyén mivoltunk néhány alapvető törvényét, hogy azok tükrében megvizsgáljuk magunkat: keresztyének vagyunk-e hát valóban, miben kellene jobb keresztyéneknek lennünk?

I.

A keresztyén mivoltunk, Krisztus méltó követésének az első törvénye így hangzik: Aki inkább szereti atyját és anyját, hogynem engemet, nem méltó énhozzám, és aki inkább szereti fiát és leányát, hogynem engemet, nem méltó énhozzám.

Amikor ezt a mértéket halljuk, kissé megborzongunk. Hát olyan szigorú Jézus, hogy szüleink és gyermekeink szeretetét tiltja? Sajnos nagyon sokan ilyen helytelenül értelmezték ezt a bibliai helyet, és otthagyták családjukat, és elmentek remetének vagy szerzetesnek, illetve apácának. Jól értsük a Jézus szavát! Ő nem mondja, hogy ne szeressük szüleinket és gyermekeinket. Nem is mondhatja ezt, hiszen erre külön parancs is van a Tízparancsolatban és a Biblia más helyein, és azokat ő nem törölte el.

Ő azt kívánja, hogy őt magát jobban szeressük mindenki másnál. Minden földi kötelékünknel elsőbrendű, fontosabb, szorosabb legyen a vele való közösségünk. Őt mindenki másnál jobban szeressük. Mindenkit nagyon szeressünk, de őt mindenkinél forróbban. Amiért az arany drága és értékes, azért megvan az ezüstnek és a vasnak is a becse. Amiért a hitvestársamat szeretem, nem vetem meg a barátaimat. Jézus értéksorrendet állít föl a szeretet számára, és az értéksor élére az iránta való szeretetet teszi. Ebből pedig nem neki, hanem nekünk van hasznunk, mert higgyük el, aki szüleinél és gyermekeinél jobban szereti Krisztust, az a szüleit és gyermekeit is még jobban szereti. Egyre vigyázzunk tehát: nehogy a hitvestárs, szülő és gyermek iránti szeretetünk miatt elhanyagoljuk a Krisztus iránti szeretetet. Ne legyünk rabjai családunk tagjainak úgy, hogy az irántuk való szeretet miatt már templomba menni sincs időnk, ne gondoljuk, hogy akkor szeretjük igazán a gyermekeinket, ha azokat a világban való, általunk föltételezett esetleges jobb érvényesülésük érdekében nem engedjük Krisztushoz. Krisztusban, a Krisztustól nyert termékeny szeretettel gazdagítsuk és tegyük szebbé a családi életünket.

A Krisztustól föllállított második mértéktől még jobban megijedünk. Aki föl nem veszi az ő keresztjét és úgy nem követ engem, nem méltó énhozzám.

Jól értsük meg azt, amiről itt szó van. Nem a Krisztus és a másik ember keresztjéről, hanem kizárólag és egészen pontosan, csakis az enyémről. Ez a kereszt megvan! Igenis mindenkinek megvan a saját maga keresztje. Föl merném hívni a hallgatókat arra, hogy lépjen ki ide az Úr asztala mellé az, akinek nincs már meg a maga keresztje. Krisztus nélkül is.

Mi a kereszt? Két vonal, egy vízszintes és egy függőleges egysége. A vízszintes vonalat átmettszi egy merőleges. A vízszintes a mi saját akaratunk. A függőleges egy tőlünk független másik akarat, amelyik keresztjezi a mi saját akaratunkat. Ki az közülünk, akinek az életében szabadon érvényesülhet az egyéni tetszés, kívánság és akarat? Nem azért szenvedünk-e, mert a saját akaratunkat állandóan keresztjezi valaki más akarat? Azaz megvan a saját keresztünk. Az akaratunkat átszelő másik akaratot néha végzetnek, máskor balsorsnak, szerencsétlenségnek szoktuk nevezni. A kereszt, a meglevő saját keresztünk ellen pedig szüntelenül lázadozunk, azt szeretnénk levetni, de nem tudjuk. Súlya alatt összeroskadunk, terhe elviselhetetlenné teszi szenvedéssel teljes életünket.

Mit mond Jézus? Aki őt követi, vegye föl a saját maga keresztjét. Ez kettőt jelent. Először azt, hogy a saját akaratát keresztjező másik akaratban a jó Isten egyedül jó, a rosszat is jóra fordító akaratát ismerje föl. Ne nevezze tehát azt végzetnek, balsorsnak, szerencsétlenségnek, hanem Isten próbájának, nevelő eszközének, mert az valóban az is. Másodsor ne lázadozzék ellene, ne akarja levetni, hanem hitének tudatával szándékosan vegye föl azt. Így pedig ezerszer könnyebb lesz, mint különben. Ez az élet elviselhetőségének a titka. Kövesse a maga keresztjével az előtte kereszttel járó Krisztust. Aki szent és igaz létére örömmel vette föl és hordozta el azt a keresztet, amelyet számára készített az őt szerető és az általa szeretett Atya, a jó Isten!

Végül a méltó követés harmadik föltételét így állítja elénk Krisztus: „Aki megtalálja az ő életét, elveszti azt, és aki elveszíti az ő életét énérttem, az megtalálja azt.” Mi ösztönösen meg akarjuk tartani az életünket — a magunk számára! Görcsösen ragaszkodunk hozzá, mindenirányú érvényesülésünkért mindent meg akarunk tenni — a magunk erejéből. Ebben az igyekezetünkben azonban már megfedkezünk arról, hogy nem magunkban élünk, más emberek vesznek körül, azok is érvényesülni akarnak, meg akarják tartani, ki akarják fejleszteni és élni a maguk életét. Keresztjezik a mi életünk, akaratunk vízszintes vonalát. Elviselhetetlenné teszik az életünket. Krisztus ezt világosan megmondja. Hány összeomlott élet van magunk körül, esetleg éppen bennünk. Mindent megtettünk, hogy az életünket a magunk erejéből, ügyességével, a magunk számára megtartsuk. És hová jutottunk? Oda, ahol jelenleg megfenekelve, hajótöröttként vergődünk tönkrement életünk roncsain, meghasonulva, elernyedve, mindenből kiábrándulva. Ugye igaz a van Krisztusnak: aki meg akarja tartani az életét, elveszti azt? Itt vannak ennek a példái magunkban és magunk körül.

Krisztus az élet megtalálásának és megtartásának egészen más útját írja elénk. Aki elveszti az ő életét énértem, megtalálja azt. Odáig már eljutottunk, hogy életünknek nincsen biztos és szilárd alapja, nincs gazdag tartalma és értelmes célja. Mindennek az oka mi magunk vagyunk, akik magunk erejéből, magunknak akartuk az életünket megtartani és biztosítani. Krisztus azt ajánlja, hogy neki adjuk át az életünket, őt fogadjuk el életünk alapja, tartalma és célja gyanánt. Ezt jelenti érte elveszteni, de egyben meg is találni az életünket. Magunk erejéből nem megy az életünk. Krisztus felkínálja a maga életének az erejét. Kapcsolatot akar teremteni önmaga és közöttünk, hogy mint egy áramforrás erővel töltsen föl a mi kiürült életakkumulátorunkat, hogy legyen erőnk, jókedvünk, életcélunk, egyszóval: emberhez méltó életünk. Ezt akarja Krisztus, erre készített elő a magunk számlájára folytatott eddigi életünk sikertelensége és csődje által.

II.

Mi a célja és jutalma Krisztus igaz követésének, azaz az ő személyének, mindenki más előtti szeretetének, a keresztyén hittel való fölvetelésének és a magunk benne való elvesztésének és megtalálásának? Erre felel az Ige második fele.

Aki titeket befogad, engem fogad be, és aki engem befogad, azt fogadja be, aki engem küldött, vagyis a mindenség teremtő és fenntartó Urát. Bennünket az emberek fogadnak be. Életünk célja, értelme, megtalált új életünk tartalma nem bennünk, hanem a másik emberben van. Nem elvonulni az emberektől, tőlük való irtózással, féléssel, borzadással, lenézéssel, hanem közéjük menni a Krisztustól nyert új élettel. Isten fiait várja a világ! Mennyit panaszolunk azon, hogy kevés az igazi keresztyén ember. Embert keresztyénné csak keresztyén emberek tehetnek. Olyanok, akik a többi ember között vannak, akiket a többiek szeretnek, szívesen fogadnak, hogy általuk Krisztust és az Atyát fogadhassák be. Nem nagyszabású keresztyén mozgalmakra, hanem Krisztust hordozó keresztyén emberekre van szükség!

Aki a prófétát vagy az igazat, vagyis a keresztyén bizonyosságot tévő, Krisztus szerint élő embert befogadja, az a prófétának, Krisztusnak, az igaz Krisztusnak a jutalmát veszi. Ez azt jelenti, hogy a róla szóval és tettel bizonyosságot tévő keresztyén embert Krisztus nem hagyja el, megáldja, megsegíti, megjutalmazza, egyre többre bízza. Ő is jó üzletember, azt segíti, aki az ő érdekeit szolgálja. Jutalma már itt a földön a mienk, magában ebben az életben, a jól megalapozott, gazdag tartalommal megáldott és új célt szolgáló mindennapi életünkben. A halálon túli jutalom ennek csak kiteljesedése, még magasabb csúcsa.

Krisztus már a legkisebb szolgálatot is megjutalmazza, amelyet az ő nevében az emberek között végzünk. „Aki inni ad egynek e kicsinyek közül, csak egy pohár vizet tanítvány nevében, bizony mondom néktek, el nem veszítheti jutalmát.” Nem is a Jézus saját, hanem csak a tanítványa nevében egy kisgyermeknek adott pohár üdítő tiszta víz már jutalmat nyer Krisztustól. Milyen kicsi szolgálat egy kisgyermeknek egy pohár vizet adni. De nem akárhogyan, hanem Krisztus és tanítványai nevében, azaz a szomjan szenvedő kisgyermek iránti tiszta és igaz szeretetből. Hányszor panaszoljuk, hogy a mi szegény, elbetegedett, nyugdíjazott, öreg életünknek már semmi célja és értelme sincs. Dehogy! Eppen ellenkezően. Amíg van egy kisgyermek a földön, akinek egy pohár vizet adhatok, addig van értelme, célja és jutalma az életnek. Kinek nincs közülünk legalább egy talentuma mások javára? Mindenikünknek lehet egy jó szavunk, egy biztató, bátorító kézszerítésünk, egy röpke kis imádságunk, egy pohár vizünk, hogy azzal Krisztus nevében mások öröme szolgálhassunk. Az életnek erre a csodálatosan szép és gazdag lehetőségére akar Krisztus bennünket elvezetni, hogy a magunkban elveszített életet valóban fölcserélje az érte elveszített, mások szolgálatába állított, hasznos és szép új életünk.

Minden vasárnap délelőtt ez a fő kérdésünk: mit ad nekünk Krisztus az egyházban? A mai felelet ez: módot az ő méltó követésére. Ebben a követésben a magunk igazi emberségének megtalálását és életünk új célját és értelmét: annyi erővel, amennyink van, mások javára élni és szolgálni. A tőle már itt elnyert jutalom örömeivel. Új alapot

az élethez, új tartalmat és erőt életünkbe; új célt céltalannak és haszontalannak, értelmetlennek ítélt életünknek. Általunk örömet, segítséget másoknak, akik nálunknál még gyengébbek. Ámen.

Nagy István

Jézus követése

Alapige: Lukács 9,57-62

Bibliailvasás: János 10,22-30

„Lőn pedig, mikor menének...” Jézus úton volt, haladt előre. Tudta, s már kétszer is közölte, hogy a kereszt felé tart az útja, majd a kereszt után vissza a mennybe, haza. Meg lehet-e ezt érteni? Azóta is így megy az úton, az életben, az emberek között. Némelyek vele tartanak, követni akarják. Ezek közé tartozunk-e? Szeretjük-e hallgatni, kívánunk-e vele lenni, őt követni? Ez az ő akarata, hiszen hív, mint ahogy a halászokkal tette: „Kövessetek engem” (Mt 4,19), ahogy a vámszedő Lévit felszólította: „Kövess engem” (Lk 5,27), hasonlóképpen a gazdag ifjút is. Megmondotta: „Az én juhaim hallják az én szómat, és követnek engem” (Jn 10,27). Nekünk van elgondolásunk a követéséről, ami azt jelentené, hogy bizonyos szabályokat megtanulunk tőle, ezeket rendszeresen betartjuk. De a követését nem mi határozzuk meg, mert ő az, aki elöl halad s tanítja, mutatja, mit vár tőlünk. Nem kevesebbet, mint azt, hogy lépünk ki régi életünknek medréből és csatlakozzunk hozzá, adjuk át magunkat neki, és élünk egészen más, új helyzetben. Ezt így foglalja össze: „Aki engem követ, nem járhat a sötétségben, hanem övé lesz az életnek világossága” (Jn 8,12). Részletesen a következő három példában szemlélteti.

1. Valaki jelentkezett nála az úton: „Követlek téged, Uram, valahová mégy!” Mondotta, de valójában nem tudta, mit beszél, mi az, hogy „valahová”. Feltételezte, hogy ez ebben a világban van. Jézus felvilágosította: tudd meg, hogy „a rókáknak barlangjuk van és az égi madaraknak fészükük, de az ember Fiának nincs fejét hová lehajtania”. Minden teremtménynek van otthona, arra törekszik, hogy legyen, a rókák barlangba húzódnak, a madarak fészket raknak, azt mondják tulajdonuknak, ahol pihennek, átvészelik a nehéz időket. Az emberek falakat építenek maguk és a világ közé, lakóhelyet biztosítanak, tartják a régi mondást: Az én házam az én váram — az enyém. A nagy elhatározással szemben, hogy csak a közösség és az állam legyen tulajdonos, napjainkban ismét kezdik elismerni a magántulajdon jogosságát. De Jézusnak nem volt saját háza, semmire nem mondotta ebben a világban, hogy az övé. Embernek Fia. Isten Fia embernek Fia lett, övé a dicsőség, de abból alászállott, megalázta magát, hogy életét adja érettünk. Már az Ószövetségben olvasunk róla, Isten Fiáról — az emberek között. A Babilonban hite miatt tűzbe vetett három fiatal férfi nem égett el, mert megjelent közöttük az, akinek „ábrázata olyan, mint valami istenek fiáé”, s Dánielt nem tépték szét az oroszlánok, mert azokkal, de minden oroszlánnal szemben megvédte és megvédi az, akit a világ Ura állít övéi mellé (Dán 3,6). Jézus itt nem szerzett vagyont magának, mert hirdette és tanúsította: „Az én országom nem e világból való” (Jn 18,36). Van országa, de nem a mulandóságban, hanem a mennyben.

Tudja meg a követésre ajánlkozó, tőle nem kapja meg az emberi igények teljesülését. Ilyesmit nem ígér, s aki mégis effélét vár tőle, csalódik. Ahogyan ő vándor és idegen volt a földön, a követője se számítson más sorsra. Mikor követésére hív, mindjárt feltárja, hogy anyagi érdekek nála nem teljesülnek, ennek ismeretében mintegy kérdezi: vállalod-e az utamat? Olvassuk a János evangéliumában, hogy mikor egyre világosabbá vált Jézus útja, mind többen hagyták el: „Ettől fogva sokan visszavonulának az ő tanítványai közül, és nem járnak vala többé övele”, csak a leghűségesebbek tartottak ki mellette. Nem tart soha bizonytalanságban megélhetésünket illetően, megígérte: „Jól tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mindezekre szükségetek van”, de ebben úgy részesültök, ha igazán követtek, azaz: „Keressétek először Isten-

nek országát és az ő igazságát, és ezek mind megadatnak néktek” (Mt 6,32–33). Anyagilag akarjuk biztosítani életünket. Pogányok módján gondolkozunk, keressük életünket — rossz ez, mert minden Isten tulajdona, ő ellát útravalóval, ám nem akarja, hogy beleragadjunk a földnek feneketlen sarába, Jézus így imádkozott érettünk: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól” (Jn 17,15). Azért kerülünk mindegyre gondok közé, kap el az aggodalmaskodás, végül csődbe jutunk, mert nagyon rövidlátók vagyunk, nem akarjuk megtanulni a távolba nézést, hogy hová megy, hová vezet Jézus. Péter azt mondta volt Jézusnak: „Ímé, mi elhagytunk mindent és követtünk téged, mink lesz hát minékünk?” Jézus az őt követőnek dicsőségében maga mellett ad helyet, „százannyit vészen, és örökség szerint nyer örök életet” (Mt 1,9.27). Neki gondja van övéire, megtanítja az ő kezéből élni, vele haladni át a földi úton, vele szolgálni, szenvedni és megérkezni haza.

2. Aztán másvalakit szólított fel Jézus a követésére. Az nem utasította el a hívást, hajlandó volt engedelmeskedni, de egy bizonyos kikötéssel: „Engedd meg nékem, hogy előbb elmenjek és eltemessem az én atyámat.” A törvényre hivatkozott, mely kötelezte a szülők iránti tiszteletre, ez az eltemetésüket is magában foglalta. Éppen akkor halt meg az apja, és magától értetődőnek tartotta, hogy annak eltemetése az első feladata. Mit mondhatott erre Jézus? Ismerte a temetés szomorú gyakorlatát, hiszen születtek és meghaltak az emberek, ismerte a hozzátartozók vigasztalan gyászát, a szokásoknak megfelelően sirató asszonyoknak sípok kísérete jajgatását, ami az egész falu végső tisztességételét jelentette. A középpontban a halott állott, a jelenlévők a halált tekintették utolsó hatalomnak, annak rabjai voltak. Ezért a Jézus kemény szava: „Hadd temessék el a halottak az ő halottaikat.” Kemény és kegyetlen tanításnak tűnik, mert nálunk is ilyen a temetés, mellyel tartozunk szüleinknek, szokás, melyet nem lehet elhagyni, mert akkor méltán rónak meg az emberek. Teljesítjük a régi, üres előírásokat, az elavult törvényt. Pedig az ebben a formájában már megszűnt. Nem betűk, szavak alkotják a törvényt, hanem Jézus Krisztus lett az, övé a hatalom, minket, halálban vergődőket, elenyészőket magához az életbe hív.

Úgy, ahogy az Igéből következtethetünk, vele szeressük szüleinket, s ne nélküle, hanem benne élve temessük el őket. Azaz kérjük, jöjjön el a temetésre. Ne csak másokat hívjunk, elsősorban ő maga legyen jelen és emeljen ki a halál rabságából. Azért olyan szomorú a temetés, azért nem járnak oda szívesen az emberek, különösen ha nem csupán a szenzációt keresik, mert Jézust elhagyva folyik le a szertartás. Mit mondott megoldásként Jézus? Azt, hogy ne a halál rabjaiként viselkedjünk, ehelyett hirdessük Isten országát, azt, amely elközelgett, már kiterjedt reánk, ennek tagjaiként vehetünk búcsút az elhunytaktól és készülhetünk haza. Mert Jézus Krisztusban Isten „nem holtaknak, hanem élőknek Istene” (Mt 22,32).

3. A harmadik példa hasonlított a másodikhoz, ez is feltételt szab meg, szintén családi vonatkozásban. „Monda néki más is: Követlek téged, Uram, de előbb engedd meg nékem, hogy búcsút vegyek azoktól, akik az én házamban vannak.” A család még visszatartja, annak ügyeit kell elrendeznie. Szereti háza népét, s szolgálni akar neki. Előbb a család, s csak utána Jézus. De nagyon sokáig tart a búcsúvétel, mert sok a tennivaló, valójában soha nem ér véget, soha nem mondhatja valaki, hogy mindent megtett, elrendezett otthonában. Az a baj, hogy ezt Jézus nélkül tenné, s ezért nem tudja jó véghez vinni. Ilyen nálunk is a helyzet. Annyi a kérdésünk! Bár szeretnénk Jézus követői lenni, de a család, a családjáért való munka, a család örökös gondja visszatart. Ahogy hirtelen átnézem a jelenlevőket, mindenkinek a családjában, otthoni életében látok megoldatlan kérdést. Még együtt a család, de mennyi az áldozatot követelő, időt, erőt igénybe vevő gond: mi lesz a gyermekekkel, milyen jövő vár rájuk? Ha már kiszálltak, hova kerülnek, hogyan boldogulhatnak? Együtt tartsuk-e, vagy engedjük menni, ahova akarnak, ragadja a menekülés ösztöne? A beteg családtag segítségére szorul, szabad-e Jézusra hivatkozva magára hagyni? Ha egyedül dönt az ember, megosztott szívűvé válik, Jézushoz is tartozik, a családjához is. Nem ezt akarja Jézus. Családellenes lenne? Dehogy! De értsük meg, úgy a mi Urunk, úgy vagyunk követői, ha vele oldjuk meg kérdéseinket. Nem kell elbúcsúzni családunktól, el-

lenkezőleg, minden ügyét kapcsoljuk hozzá, azon munkálkodjunk, hogy Jézus lakozék nálunk. Ne a család uralkodjék rajtunk, engedjük, legyen Jézus a mi Urunk. S harcoljunk, szenvedéseket is vállalva azért, hogy szeretteink meghallják szavát. Tehát Jézus nem ment fel a családjunk iránti felelősség alól, a szolgálatot, a lelkek megmentését elsősorban ott kell végezni.

Ugye Zákeushoz nem csak anyyi hangzott: szállj alá a fáról, mert „ma nékem a te házádnál kell maradnom”. Vele ment haza, hogy végül kimondja: „Ma lett üdvössége ennek a háznak” (Lk 19,9). Üdvössége, megtartása, élete a családnak. Jézus szereti a családokat, felkínálja és várja szeretetének elfogadását.

Jézus követését nem lehet feltételekhez kötni. Egészen világossá teszi ezt az utolsó mondat képével: „Valaki az eke szarvára veti kezét és hátratekint, nem alkalmas Isten országára.” A szántást nem lehet úgy végezni, hogy minduntalan hátratekint az ember. Hiába tartja kezét az ekeszarván, mikor hátratekint, nem tudja a barázdában vezetni ekéjét, az kiugrik onnan. Jézust nem félszfvvel, hanem magunkat egészen rábízva kell követnünk, mindig vele járva, mindenütt rá hallgatva. Akkor áldott az út. A hitet megpróbáló szenvedések ellenére felfelé, hazafelé visz. Ezen elérjük az életút egyetlen célját: az üdvösséget. Magunktól nem tudjuk ezt megvalósítani, de a mi alkalmas voltunk Istentől van, a követést tanítja és valóságossá teszi Lelkével. Így hisszük a hihetlent: alkalmasok leszünk Isten országára.

Pál apostol vallotta: „Amelyek hátam mögött vannak, elfelejtvén, amelyek előttem vannak, nekik dőlven, célegyenest igyekszem Istennek a Krisztus Jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára” (Fil 3,14). Az érettünk keresztet vállaló Jézus Krisztus minket jó útra, követésére hív, méltat arra, hogy vele járjunk, szolgáljunk, hazajussunk. Gyermekekoromban szívesen mentem, szöktem el otthonról, csábított a játék másutt — az erdő, nagyszüleimnél a Maros. Aztán az évek múltán egyre kedvesebb lett az otthon, s megtanultam, milyen boldogság hazamenni. Mennyivel inkább ez történik, mikor megtudjuk, van örökkévaló otthonunk s hazamehetünk. Megszépülnek napjaink, az énekarban, bibliaórán tanult ének szerint: „Szent bizonyosság: Jézus enyém, Földi utamra sugárzik a fény. Vár az örökség, mennyei rész, Lelkem ujjongva felfele néz.” — Kövesd a Jézust, kövesd még ma — fogad ölébe az égi hon, Jézus szavára: jöjj” (273. ének). — Amíg hív, késlekedés, fenntartás nélkül kövessük az Urat a szenvedéseinkből hazavezető úton — hívő, bizonyos reménységgel. Ámen.

Sepsy Károly
Magyarország

Örök rend

Alapige: Efézus 1,9-10
Bibliaolvasás: Efézus 1,1-14

A mai alapigénket az Efézusi levélből vettük. Pál ezt az írását körlevélnek szánta, jöllehet korábban 3 évet töltött Efézusban, nyilván sok személyes szál kötötte ehhez a gyülekezethez. A levél tartalma azonban szélesebb vonatkozású, így vált körlevéllé. Pál e levélben Isten irtalmas, emberek iránti készségéről ír: Isten fiaivá fogadott bennünket Jézus Krisztus által, fiaivá fogadott ennek összes ajándékával és összes következményével együtt.

Bevezetésként utalunk arra, hogy az emberek Istent kemény, szigorú, bosszúálló — rosszkedvű Istennek gondolják. Az ősi pogány istenszobrok egytől egyig rémek, szörnyek — nagy fogakkal, rémítő arcvonásokkal. Haragvók, rosszkedvűek. Az Efézusi levél Isten „jókedvéről” beszél.

S ha magunkra, a mai hívőkre gondolunk, mit látunk? Egy állig feketébe öltözött, szigorú, mosolytalan ember prédikál, akit fagyos tekintetű, savanyú arcú gyülekezet hallgat. Legyen szabad kifejeznem azt, hogy én most ezen a szószeiken a jókedvű Isten

örömmel telt, boldog hírnökeként állok és hirdetem a jókedvű Isten Jézus Krisztusban megjelent szeretetét.

Mai szakaszunk gazdagságából egy gondolatot emelek ki. Ez „az idők teljességének rendjére” vonatkozik, amit a Jób könyvében az Úr örök rendnek nevez (Jób 38,2).

1) Van örök rend. Igaz, olykor elhomályosodik, mert „tudatlan beszéd homályosítja el”. Lehet, hogy ez a tudatlan beszéd a természettudomány, lehet, hogy a filozófia, de lehet, hogy a theologia, mert az ember a maga okosságával próbál rendet tenni környezete nagy rendetlenségében. Az emberiség szenved a rendetlenségtől, ami elnyomás, háború és halál alakjában fenyegeti az életet, és megpróbál valamilyen magyarázatot keresni és valamilyen orvosságot nyújtani e rendetlenségre. De mivel a mi meghatározásaink fogyatékosak és tökéletlenek, valóban nagy szükségünk van arra, hogy keressük és megértsük az „örök rendet”.

Mire gondolunk, amikor halljuk ezt a szót, hogy rend? Arra, hogy az íróasztalunkon szépen álljanak a ceruzák, szép szögletesen a könyvek, és hogy a konyhában is, a szekrényünkben is minden a helyén legyen. Ez a szép rend?! Gyönyörködünk a csillagos égben, mert ott is rend van. Van törvénye a dolognak — mondjuk —, van örök rend!

Ám Isten örök rendjében ennél mérhetetlenül többről van szó: Isten rendje olyan átfogó érvényű, hogy még a rendetlenségek sora is ezen az örök renden belül folyik le. Azok is elférnek benne, és egyáltalán nem fenyegetik azt az örök rendet, melyet Isten az ő örök tanácsvégezésébe foglalt.

2) Sokszor kényszerülünk kimondani: nincs igazság és rend az életben! Mennyi nyugtalanító körülmény, szörnyű vérengzés vesz körül. Egyik nemzet gyűlöli a másikat. Nem férnek össze egymással. Sz szenvedjük mindannak a következményét, ami Boszniában, Izraelben, Írországbán történik. Alig tudunk valamit Afrikáról, ahol a feketék irtják a feketéket. Hol van itt a rend? S leszállhatunk akár a poklokig, hisz az a birodalma a Sátánnak, a legnagyobb rendbontónak, akinek a neve felforgató. Az örök renddel szemben ő az „örök ellenzék” — és azt lehet mondani, hogy csoportja kitűnően működik.

Azt is elmondhatjuk: a rendetlenség káprázatos, hangos és félelmetes, az örök rend viszont halk és csendes. Pedig az örök rend a végső, a diadalmas, övé az utolsó szó, a rendetlenség, a hangoskodás pedig, ami most a történelemben zajlik, tovatűnik, mint a felhő. Mert az örök rend túl van a fizikai törvényeken, a filozófiai eszméken, a theologiai meghatározásokon.

3) Az örök rend személyes rend. A fizikusok szerint a végső valóság az energia. Ám ami innen nézve energia, az a hit felől tekintve akarat. Isten „legyen!” szavában Isten akarata volt jelent, s ez az akarat egyszer tapintható anyaggá lett, bolygórendszerre vált. A műszerek azt mondják: energia; a hívő ember így mondja: Isten akarata.

A Zsidókhoz írott levél így tanít: Isten „hatalmas szavával tartja fenn a mindenséget”. Hatalmas szavával, vagyis akaratával. Az örök rend nem egy gépiesen működő összefüggésrendszer. Az örök rend Isten örök akaratának teljessége. A világ rendje Isten örökkévaló akarata, mindig értelmes, célra irányuló akarata. Ez az örök rend Isten személyes szándéka; életet, fennmaradást és beteljesülést munkáló jókedve, mely Isten örök, lüktető, eleven akaratának ajándéka.

4) Milyen ennek az akaratnak a minősége? Az örök akarat türelmes szeretet. Az örök rend Istennek a világmindenséget hordozó, türelmes szeretete.

Az Efézusi levélben az „idők rendjéről” olvastunk. Többes számú a szó: „idők”, melyek világkorszakokat, évmilliókat jelentenek. Mi emberek nehezen tudjuk az időt kívárni, Isten türelmében azonban elférnek ezek a felfoghatatlan nagy korszakok, s türelmes szeretete hordozza ezt a világot.

„Az idők teljességének rendjéről” beszél Pál apostol. Az idő fontos tényező. Így szoktuk minősíteni: korai, elkészt, a maga idejében jött, jókor jött idő. Istennél az idők teljessége a teljes idő, a legjobb, a legtökéletesebb pillanat. „Nem késik el az

ígérettel az Úr.” Az idők teljességében jött el a mennyei Fiú. Az idők teljességében találkozik a menny a földdel. Ez az a nagy csoda, amikor a tűz és a víz megbékélnek, amikor az ég és a föld találkozhatnak és egyek lesznek. — „Az ég oly messze van, még messzebb tőled én” — sírja egy ének. Ez a panasz Isten türelmes szeretetében gyógyul.

5) Az örök rend találó kifejezése annak, hogy Isten a Krisztusban egybeszerkeszt magának mindeneket. A Krisztus fősege alatt jut nyugalmi helyzetbe, benne talál kibékülésre minden addigi ellentétes erő. Miként a „Krisztusban” nincs sem görög, sem zsidó, sem szolga, sem szabad. Ezek a fájó, örök sebek Jézus Krisztusban gyógyulnak meg. Az évezredek során talán véres harcot vívnak egymással, de a „teljes időben”, az idő teljességében mind a történelem, mind a mindenség nagy rendszerei Krisztusban örök harmóniára találhatnak.

6) Végül alkalmazzuk magunkra mindezeket. A világméreteket bontsuk le személyes szintre, hisz a nagy világmindenségben belül mindegyikünk egy-egy kis világ, egy-egy külön világ. Ami a külső világban történik, az többnyire a mi belső világunk tükröződése. Olyan világ, amilyen én vagyok. Kimondtam a varázsszót: én. Az én jegyében rendetlenedik el mind az egyéni, mind a közösségi életünk. Olykor ezt feloldjuk a közös szóban: mi. De ezeket a közös dolgainkat éppen úgy az „én” erőszakossága, az önzés és öncélúság üli meg. Végső soron emiatt rendetlenedik el az életünk s körülöttünk a világ. Az „örök rendet” én homályosítom el „balgatag beszéddel” és még ostobább cselekvéssel, a saját személyem imádásával.

Az „én”-nel más vonatkozásban is baj lehet, mert eltorzul az örök rend úgy is és akkor is, hogy az „én” nem fejlődik helyesen. Az is bűn, ha ugyanaz vagyok, mint aki voltam egy vagy tíz évvel előbb. Ez is rendtelenség, mert Isten gondolata a magasodás, a kiteljesedés, és ha valaki megmarad a tegnapelőtti szinten, az ellentmond az örök rendnek. Ti, akik itt vagytok ma ebben a templomban, nem abban vagytok bűnösök, hogy erőszakosok vagytok, hogy el akartok taposni valakit, vagy hogy a pénz az istenetek. A hitben való megakadás, a nem kellő előrehaladás hiánya a rendtelenség. Ez a mi közös bűnünk. A leragadt gondolkodás, a mozdíthatatlanság, a fájaldalmak, a sérelmek őrizgetése, a készségeink beszáradása, a lelki rosszkedvűség — ezek mondanak ellent Isten rendjének, Isten „jókedvének”. Isten rendje örökkévaló rend, mely Isten világtervének részeként biztosan halad a Jézus Krisztus visszajövele felé. Jézus Krisztusnak az idők, a világ végén való visszajövele felé.

„Ímé, eljő a felhőkkel, és minden szem meglátja őt.”

„Én vagyok az Alfa és Ómega, a kezdet és vég.” Ez az örök rend, az üdvösség rendje. Ennek az örök rendnek Isten irgalmas szeretetéből az a célja, hogy mindeneket beleszerkeszsen a Krisztus Jézusba, hogy mindeneket felvegyen üdvözítő világterve rendjébe.

7) Ez az örök rend közelebb jött-e hozzád ezen az istentiszteleten? Közelebb kerültél-e ehhez a rendhez? Az Isten által neked szánt „rendeltetéshez”? Vajon belesimultál-e Isten gyógyító szeretetébe? Abba az üdvözítő szeretetébe, mely a Jézus Krisztus szenvedése, halála és feltámadása által az Úr örök világtervének örök üdvösséget ajándékozó rendje? Vajon ki tudsz-e lépni abból a nagy rendtelenségből, amit te okoztál magadnak és másoknak? Ha elmondhatod Pál apostollal: él bennem a Krisztus, akkor egyre többet érthetsz meg Isten világtervéből. Ekkor bátran, egyre több reménységgel, egyre több „jókedvvel” haladhatsz tovább az idők teljessége felé. Ekkor könnyebben viselheted el a közben-közben mutatkozó világi rendtelenségeket, nyugtalanító eseményeket, mert tudhatod és tudod, hogy ez az örök rend elbírja ezeket a kis apró homokviharokat, mivel Isten elhatározott szándéka az, „hogy minket a maga fiaivá fogad Jézus Krisztus által az ő akaratának jókedve szerint”. Legyen ezért az övé a dicsőség és a hála. Ámen.

Tanévnyitó istentiszteletre

Geréb Zsolt

Krisztus iskolájában

Alapige: Efézus 4,20-30
Bibliailvasás: Róma 1,7-17

A felolvasott Igében Pál egy olyan iskoláról beszél, amelynek a homlokzatán ez a felirat áll: „Krisztus iskolája”. Ez a felirat meghatározza az iskola arculatát. A város minden polgára tudja, hogy ebben az iskolában Krisztus tölti be a tanár szerepét, de egyben ő maga képezi a tanítás tárgyát, ő határozza meg a tanrendet és a tanítás mód-szerét. Az a szülő, aki ide írhatja be gyermekét, tudja, hogy ez az iskola Krisztus felé fordítja a tanulók tekintetét, az ő követésére indítja a beiratkozott diákokat.

E képes beszéd használata által Pál azt akarja, hogy minden keresztyén gyülekezet egy olyan tanítványi közösséget képezzen, mely Krisztus iskolájában tanul. Örven-detes az a tény, hogy az elmúlt évben a mi erdélyi gyülekezeteinkben is megsokasod-tak a különböző tanulmányi csoportok, ifjúsági és felnőtt bibliakörök; mindezeken az a célja, hogy megújítsa a résztvevők gondolkodását. Különösen fontos azoknak a kon-ferenciáknak, táborozásoknak, továbbképző tanfolyamoknak a tevékenysége, melyek mind-mind arra törekednek, hogy szent templommá építsék Krisztus egyházát az Úr-ban. Ezek a gyülekezetépítő és hiterősítő alkalmak a Krisztus iskolájának fontos részét képezik. A felolvasott Igében Pál éppen arra buzdít, hogy véglegesen szakadjunk el egy olyan múlttól, melyet a kilátástalanság és a reménytelenség határozott meg, mely-ben újra és újra ki voltunk téve az alámerülés veszélyének. Ettől a veszélytől azonban csak akkor szabadulunk meg, ha mi is Krisztus felé fordulunk és engedjük, hogy ő tanítson meg minket egy olyan új gondolkodásmódra, melyet ő határoz meg, mivel ő maga az, aki az egyetlen járható utat jelenti a jövő felé tartó tanítványoknak.

Ez az Ige be akar vonni minket egy olyan folyamatba, melyben teljesen megvál-tozunk. Megváltozik gondolkodásunk, magatartásunk, levetkezzük régi kívánsá-gainkat, óemberünk cselekedeteit, és felöltözzük az új embert, az új ember ruházatát, a Krisztus szerinti emberiséget. Ez a megújulás olyannyira átformál bennünket, hogy ezután egész életünkben Isten akarata uralkodik, a mi egész valónkat Krisztus beszéde tölti be, olyannyira, hogy Krisztus lesz minden és mindenkiben, az egyházban és a mi életünkben egyaránt (Kol 3,11).

Hogyan megy végbe ez a megújulás? Talán emberi elhatározásunk, nekilendülésünk és erőbedobásunk által? Nem! Ezt a változást nem mi akartuk, nem mi kezdeményeztük. Isten szól bele életünkbe, az ő Igéje által, ő avatkozik bele ter-weinkbe, ő szab új irányt életünknek.

Istennek erről a beavatkozásáról szól az efézusiakhoz intézett levél bevezetője, ahol Pál apostol rólunk, az egyház tagjairól azt mondja, hogy Isten Jézus Krisztusban kiválasztott minket már a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte szeretetben. Isten kiválasztása nem a mi érdemünkön, hanem az ő kegyelmén és szeretetén alapszik (Róm 1,7). A gyülekezet tagjait Isten Jézus Krisztus-ban választotta ki, aki által fiaivá fogadott minket. Az Isten kegyelmes kiválasztásáról szóló üzenetet az apostolok és az igehirdetők hirdették a gyülekezetnek. Az efézusbe-lik hittel hallgatták az igazság Igéjét, az üdvösség evangéliumát. Elfogadták Pál azon bizonyágtételét, hogy Jézus Krisztus békességet hirdetett mind a távolvalóknak, mind a közelvalóknak, e két nemzetségből egy új embert teremtett, s így általa mindketten egy lélekben járulhatnak az Atya színe elé. Ez Jézus életének és halálának értelme számunkra. Általa van menetelünk mindannyiunknak az Atyához. Isten Jézusban fo-gadott be minket a szenteknek közösségébe, az anyaszentegyházba. Általa mondotta nekünk, hogy nem elveszteni, hanem megtartani akar bennünket. Nem hagyom, hogy

pusztulásba rohanjatok a magatok útján, hanem megőrizlek és veletek maradok minden időben.

Ezt hirdette nekünk Isten, amikor Jézus közösséget vállalt a vámszedőkkel, amikor a parázna nőnek megbocsátotta bűneit, amikor a keresztfán gyűlölet nélkül nézett kivégzőire és imádkozott értük. Ezt hirdette Isten, amikor Jézus hűsvét után megjelent a tanítványoknak és így köszönt nekik: Békesség néktek! Hiszed-e azt, hogy Isten téged is elfogadott és Jézus a te életedben is jelen van? Ha erre a kérdésre most nem tudsz teljes bizonyossággal válaszolni, vidd magaddal Pál apostol e néhány mondatát, és meglátod, hogy azok valósággá válnak a te életedben is. Jézus jelenlétét megtapasztalod, amikor te is megtanulsz egy kicsit nyugodtabban élni, legyőződ magadban az állandó aggodalmaskodást, a jövőtől való félelmet. Vagy akkor érzed meg, amikor megtanulsz nevetni bátoratlanságodon vagy éppenséggel túlzott önbizalmadon.

A következőkben az alapige összefoglalja a Messiás iskolájában zajló tanítás anyagát. Pál a levél e részében egy olyan szakaszt idéz, amely a keresztség sákramentumának felvételére készülő ifjaknak, a katekumenusoknak szól. Tehát az őskeresztyén egyház ősi katekizmusa áll előttünk. Ha figyelmesen elolvassuk ezeket az erkölcsi intelmeket, felfedezzük azt, hogy a huszadik századi iskolák szintén ezeket az erkölcsi értékeket képviselik: ne hazudj, ne lopj, ne káromkodj! Pozitív formában megfogalmazva: az igazságot szöld, becsületesen élj, a beszédben mindig egyenes és tiszta légy! Ha ez így van, akkor felmerül bennünk a következő kérdés: miben különbözik egy keresztyén iskola egy nemkeresztyén vagy éppenséggel egy marxista iskolától?

Az alapige alapján erre a kérdésre a következőképpen felelhetünk: A keresztyén iskolában a tanulási folyamat azzal kezdődik, hogy felismerjük emberi mivoltunk elesettségét, eddigi életünk értelmetlenségét. A messiás iskolájában abból a tételből indul ki a nevelés, hogy a mi óemberünk meg van romolva a gonosz kívánságok miatt. A marxista iskolában ezzel szemben abból a feltevésből indul ki minden pedagógiai tevékenység, hogy az ember tulajdonképpen jó, csupán a külső körülmények rontják meg e veleszületett jóságát. Ha megfelelő életkörülményeket biztosítunk számára, akkor viselkedése meg fog felelni az emberi jóság eszményének. Sajnos a valóság nem igazolta ezt a feltevést. Minden kísérlet, melyet a kommunista rendszer az ember megjobbítása céljából tett, a visszájára fordult és az emberi természet megrontásához vezetett.

A keresztyén egyházaknak most újra lehetőségük nyílik arra, hogy nevelői és oktatási tevékenységet folytassanak az iskolákban. Lehet, hogy a keresztyén pedagógiai módszerek sem változtatják meg látványos módon az embert. Az új utakon járó nevelés mégis fel tud mutatni kedvező eredményeket. Ezek az előzetes eredmények reménységet keltenek arra nézve, hogy a Jézus nyomdokában járó tanítók és tanárok fáradozását egyszer majd siker koronázza. A Messiás iskolájában tanító nevelők tisztában vannak azzal, hogy az embernek gyökeres változásra, teljes megújulásra van szüksége. Ez a megújulás azonban nem az emberi segítségnek és gyógymódnak, hanem egyedül Isten újjáteremtő munkájának az eredménye. A megújulásnak ezt a csodálatos folyamatát Pál apostol egy képpel szemlélteti: Vessétek le a régi élet szerint való óembert, és öltözzétek fel az új embert, mely Isten szerint teremtettet!

Ez a kép a régi ruha levetésének és az új ruha felöltésének a képe. E képes beszéd könnyen félreérthető. Szinte kézenfekvő az az ellenvetés, hogy a ruhacsere csak külsőséges változásra utal, ez pedig kevés pedagógiai eredményt jelent. Egy jól ápoltság, egy megnyerő megjelenés olyan, mint az álarc, melyet akármikor felvehetünk vagy letehetünk, ezért nem tükrözi az ember igazi lényét. Az apostol által használt kép azonban beszédesebbé válik, ha arra gondolunk, hogy régebben az embereknek kevesebb ruhája volt és ezért ritkábban váltották azt. Ezenkívül eléggé meg volt határozva, hogy a férfiak és a nők, a szabad polgárok és a rabszolgák, a különböző rendek tagjai hogyan öltözködhetnek. A ruhacsere azt is jelenthette, hogy viselője egy új rendnek a tagja lett, tehát egy új egzisztenciának, egy új létmódnak a kezdetét jelezte. Így értendő a bibliai kép: „öltözzétek fel az új embert”. A keresztség által közösségre léptetek Jézus Krisztussal. Ebben a közösségben pedig egy élet kezdődik

számotokra. Ti is úgy élhettek, mint Jézus. Éljetek ezzel a rendkívüli lehetőséggel, kezdjétek el ezt az új életmódot, melyet Krisztus szerzett nektek az ő vére által. Vegyétek fel az új ember öltözékét, legyen az a ti egész emberi valótok meghatározója. Viseljétek méltósággal ezt az új ruhát. Ugyanakkor le kell vetnetek a régi életetek elavult ruháját. Ennek a felszólításnak immár eleget tehettek, mivel új felsőruhát kaptok. A régi ruha a mi ömberünket jelenti, a mi egyszer született, bűnös lényünket. Az apostol nagyon valóságosan, minden szépítgetés nélkül írja le a mi régi énünket. Semmi nyomát nem találjuk e leírásban az ember veleszületett jóságának vagy a benne rejlő jószándéknak, mely kedvező alkalom esetében felszínre tör és kiteljesedik. Ezzel szemben azt mondja az ömberéről, hogy a csalárd és gonosz kívánságok miatt megromlott. Bár egyik kívánságot a másik után habzsolja, mégsem nyer kielégülést. Soha nem elégszik meg az elvett javakkal, mindig új vágyai vannak.

Honnan származik az embernek ez a romlottsága? Erre a klasszikus kérdésre Pál az igeszakaszunkat megelőző részben a következőképpen felel: a régi Ádám, az ömber elidegenedett Istentől és az isteni lélettől. Életének értelmét nem Isten akaratának a cselekvésében, hanem saját akaratának a megvalósításában látta. Az ember azonban nemcsak Istentől fordult el, hanem az ő felebarátjától is. Az istennélküliség viszont együtt jár az általános erkölcsi zülléssel, mely a bujálkodásban, a nyereszkesedésben, a lopásban, a hazugságban nyilvánul meg. Az emberek közötti viszony az élet minden vonatkozásában megromlott. Pál e megállapítása azonban nem szociológiai vagy lélektani elemzésen alapszik, hanem egy teológiai ítéleten. Ez igeszakaszban az a meglepő, hogy Pál ezeket a mondatokat egy keresztyén gyülekezetnek írta. Ha ez így van, akkor az ömber levetésére és az új ember felvételére vonatkozó intelme és felszólítása reánk is vonatkozik.

A megújulás radikális voltára azért figyelmeztet újra és újra, hogy mindannyiunkban tudatosítsa ezt az életbevágó szükségességet. A mindenkori gyülekezetnek az a feladata, hogy közösen törekedjék gondolkodása megújítására. Pál tanítása szerint az egyház, a gyülekezet nem más, mint a megtérés és az újjászületés erőtere. A gyülekezet tagjai, a Krisztus tanítványainak a közössége együtt kell hogy megkérdezze azt, hogy melyek azok az ellentétek, egészségtelen konfliktusok, melyek akadályozzák a tanulás folyamatát. Csak akkor kezd megújulni a mi gyülekezetünk, ha az Ige alapján megkérdezzük egymástól, hogy te miben látod a keresztyén élet célját, miben látod a keresztyén gyülekezet hivatását, hogyan képzeld el a gyülekezet növekedését. Ennek az Igének az a célja, hogy hívogasson minket Krisztus iskolájába, abba a közösségbe, ahol idősek és fiatalok egyaránt felszólítást nyerünk arra, hogy újból elkötelezzük magunkat Krisztus mellett, hogy vállaljuk újból az ő követését. Amen.

Péter Miklós

Jézussal a templomban

Alapige: Lukács 2,49b

Bibliavetetés: Lukács 2,41-52

Ezen a reggelen ugyanúgy indult el hazulról sok ezer család, ahogy Názáretből és Kapernaumból, Betániából és Jerikóból igyekeztek húsvét ünnepére Jeruzsálembe Izráel lakói. Elindultak a szülők, és nem tudták otthon hagyni gondjaikat. Az iskolába és a templomba is elkíséri őket az aggodalom. Előre félnek attól, hogy a tanévet kezdő megbeszélés legfontosabb tárgya most is az lesz: a nagy szegénységben segítségre szorul az iskola. Az ingyenes oktatás csupán szemfényvesztő ígélet, s ha az apák nem tudnának alaposan megnyirbált keresetükből vagy a munkanélküli-segélyből fizetni, talán még krétára sem jutna.

Elindultak a gyermekek. Bár azt játsszák egymás előtt, hogy szomorú dolog a vakáció végére érni, lelkük mélyén izgalommal várták a viszontlátást. Nyári élményeiknek az ad igazi értéket, hogy megoszthatják egymással. Vajon milyen meg-

lepetéseket tartogat az új tanév? Tulajdonképpen már hiányoztak számukra a tanárok is: nem volt, ki bosszantson, se nem volt, kinek keseríteni az életét!

Elindultak a nevelők. Szívük tele van nyugtalansággal, félelemmel. Jól tudják, mi mindenre volna szükség az iskolában, s azt is, hogy csupa nélkülözés lesz a most kezdődő tanév. Embert, egyéniséget formáló szándékukat naponta fogja keresztelni egy hatalmi akarat. A mindannyiunkon uralkodók nem akarnak értelmesen gondolkozó ifjúságot, csak tapsolva engedelmeskedő tömeget. A fejét is használó embert ellenségként kezelik; ezért lebeg a tanítók, tanárok feje felett állandóan az elbocsátás, az iskolák megszüntetésének veszélye, ezért kell szégyellnivalóan alacsony bérért kiszolgáltatottan robotolniok, a nyakukra ültetett besúgóktól félve óvatosan fogalmazniok jogosan lázadó véleményüket.

Megérkeztek Isten házába a szülők. Öröm viszontlátni az évek során megismert arccokat. Jó tudni, hogy nem menekült el mindenki, új hazátlanságra cserélni a megszokottat. Róma császárától úgysem szabadulhattak meg az elvándorlók. A császár hatalma jelen van az egész földön. Talán nem éppen Octavianusnak, nem is Tiberiusnak hívják, hanem inflációnak vagy gazdasági válságnak, polgárháborúnak vagy parlamenti többségnek. Egyetlen helyre érdemes menekülni: Sion hegyére. Itt legalább az ünnepi együttlét pillanataiban el lehet felejteni Rómát, a katonáival, vámszedőivel minden tartománnyá igázott országban jelenlevőt. Itt elénekelhetjük köztereinkről kitiltott zsoldárainkat, itt senki sem csúfol a nagy többségtől eltérő hitünkért. Egyre akadozóbban, de mégis a sokaktól utált, nekünk oly drága ősi szóval szólhatunk Istenhez és egymáshoz. És maga az Úr is ezzel a szóval szólít, vigasztal, int és tanít most bennünket.

Megérkeztek Isten házába a gyermekek. Nehéz megfékezni a széles mozdulatokat. Az ő számukra kaland volt, nem fáradtság a hosszú vándorút. Sok szemrehányó, fenyegető pillantást kell feléjük lövellni — jaj, azok a nyílvesszői a szülői szemeknek! Majd ők is ugyanúgy fogják mondani gyermekeiknek: „minket még tisztességtudásra neveltek, nem viselkedtünk olyan komolytalanul, mint ti”. De azért van köztük olyan is, akit átjár a sokszázados kőfalakból áradó hűvös megbízhatóság, patinát öltött állandóság, az egyszerre karcsú és tömör épület szépsége és méltósága.

Megérkeztek Isten házába a tanárok. Nem minden évben láthatták őket ezek a falak. Most sem mindeniket. Van, aki becsületesen megmondja: egy életen át szolgálati kötelesség volt messzire elkerülni ezt a házat, az utolsó éveimben nem fogok idejárni csak azért, mert az illemtan új kiadása így írja elő. Az egyház kezelésébe visszakerült ősi sárospataki kollégium falára a diákok ezt írták fel: „Csak a döglött halak úsznak az árral”, de felírhatták volna a tanárok is, ha nem ők volnának a közvagyyon szigorú őrei. Mire évtizedek múltán visszakapta református anyaszentegyházunk, jóformán nem maradt benne sem keresztyén diák, sem hívő tanár. De akik most itt vannak az Úr hajlékában, azokért szívből hálát adunk. Isten szavából táplálkozó hitük erőt ad naponként megújuló lelkesedéssel végezni a munkát. Nem lélekölő lesz ez számunkra, hanem mindennap új örömet ajándékozó.

És most mindannyian: aggódó és biztonságkereső szülők, megfáradt, de megújulni vágyó tanárok, pajkos és megilletődött diákok — nézzünk mindannyian a templom egy pontjára. Isten népének tanítóitól körülvéve egy tizenkét éves kisfiú áll a középpontban. Ugyanúgy, mint ahogy mai imádságainknak, gondjainknak és reménységeinknek középpontjában a mi gyermekeink és tanítványaink állnak. Ünnepélyes tanévnyitó istentiszteleten érettük vagyunk együtt. De ide, az Úr házába azért a Gyermekeért jöttünk, akit szülei hosszas keresés után a templomban találtak. Nem mi vagyunk az elsők, akiket az ő hatalma útra indít. Betlehemi születéséért egy egész világbirodalom bolydult meg, hogy megszámlálatásának helye felé mindenki úton legyen. Napkelet bölcseit csillagfény vezette mérőföldek százain, mert az ő bölcsője volt az úticéljuk. László királyunkat azért választották vezérükké a keresztes hadak, hogy ennek a betlehemi bölcsőnek s annak a golgotai keresztnak pogányoktól elfoglalt helyét hódítsák vissza vérük árán is, ha kell.

Kedves édesanyák és édesapák! Ne aggódjatok reánk bízott, nálunk hagyott gyermeketekért! Nem csak túlterhelt és naponkénti gondokban türelmüket veszítő doktorok között lesz; a középpontban mindig ott fog állni az a Gyermekek, akinek kérdései és feleletei minket, a tanítókat tanítanak naponként. Fogadjátok el azt az új lehetőséget, amelyet Isten végtelen kegyelme felkínált: ha nektek nem lehetett, gyermekeiteknek már szabad imádkozva tanulni Anyaszentegyházunk sokszázados áldott hagyományt folytató iskoláiban, ahol az idegen igazgatók az elvesztett osztálytermekbe kénytelenek beengedni — a többségiék mellett — a mi hitoktatóinkat is.

Kedves tanártársaim! Minél messzebbre sikerült eljutnunk az ismeretek gyarapításában, minél mélyebbre tudtunk hatolni választott tudományunk részletkérdéseiben, annál világosabban mutatkozik meg mindnyájunk számára, hogy rengeteg még a tanulnivalónk. Minél többször éljük át az összefüggések felismerésének, a titkok megértésének csodálatos élményét, annál szerényebbek és alázatosabbak leszünk a mindenség Teremtője, Urunk Istenünk színe előtt. Nem restelljük beismerni, hogy szakkönyvekből soha el nem sajátítható dolgokra tanítanak meg érdeklődő tanítványaink kíváncsi kérdései. Engedjük minden óránkon szóhoz jutni a názáreti otthon tizenkét éves Gyermekeit, hogy időnként megkérdezze: biztosak vagyunk-e állításainkban? Hisszük-e, amit mondunk? Életünk hitelesíti-e szép szavakba öntött valóságainkat? Unott kényszerűségből kínlódunk-e a jobb híján választott pályán, vagy szent szenvedély hajt kutatásra és az ismeretek megosztására? Ne feledjük: ha ő nem kérdez, mi soha nem tesszük fel magunknak az önvizsgálat megjobbulásra vezető kérdéseit!

Kedves gyermekek! Ne éreztétek elviselhetetlen tehernek, hogy hármasság engedelmisség szabályozza szavaitokat és tetteiteket. Nagyon sok fáradságba, álmatlan éjszakájába kerül szüleiteknek, hogy előteremtsék mindazt, amire szükségetek van. Nem könnyű mindenben egyetérteni velük, mert sok dolgot másképpen láttok, amíg a hátat görnyesztő, akaratot kikezdő évek tapasztalata nem áll mögöttetek. Szerető gondoskodásuk eddigi eredményeinek ismeretében előlegeztétek nekik azt a bizalmat, amellyel mégis elhiszitek, hogy mindenben javatokat akarják. Még abban is, hogy — amennyiben ez módjukban állt — ők választottak számotokra iskolát. Tanulni mindenütt lehet és kell is. Viszont minden iskolának megvan a saját lelke. Ha ide küldtek, nem tették jól meghatározott ok és cél nélkül. Akik nem először vagytok itt, hanem régi barátok közé tértek vissza a vakációról, bizonyosan otthonra találtatok már nálunk, akár van otthona ennek az iskolának, akár számkivetett, mint népünk egész keleti fele az ősök szülőföldjén. Vannak kikezdehetetlen türelmű tanáraitok, akik szép szóval győznek meg a tanulás nélkülözhetetlenségéről, mások szeretete elő-elővillan még a kérlelhetetlen szigorúságú szemüveg mögül is. Van, akinek kora és tudása a közeledésnek csak jól meghatározott, hagyományosan tisztelettudó formáit teszi lehetővé, és van, aki játékaikban is úgy tud részt venni, hogy nem esik csorba a tekintélyén. Joggal várja el tőletek az iskola, hogy mindnyájuk iránt ugyanolyan engedelmisséget és szeretetet tanúsítsatok, mint szüleitek iránt. Az év nagyobbik részében ők a szülők számotokra. Panaszaitok együttérző meghallgatói, döntéseitek tanácsoló segítői. Igyekeznek arrafelé irányítani titeket, ahol minden kérdésre biztos a felelet, minden kétségre bizonyosság a válasz, minden nehézségre van megoldás, mert a názáreti Gyermekekhez, az Úr Jézus Krisztushoz vezetnek benneteket. Meg szülőkkel és tanárokkal együtt mindenekfelett Jézus Krisztusnak tartoztok engedelmisséggel!

Neki, aki a Jeruzsálemi templomban az igazi engedelmisség csodálatos példáját mutatja számunkra. Mit jelent a Jézus példája?

a) Jelenti először az egész élet tartalommal való kitöltését. Nem szabad veszni hagynunk a nappal drága óráit, a fiatal években frissen működő agyunk képességeit az ismeretekben való gyarapodásra. A gyermek Jézus öntudatosan készült az Isten országáról bizonyosságot tevő igehirdetésére, az elesetteken könyörülő jó cselekedeteire, a bűnös embernek vére árán való megváltására. Mivel mindezt az érettünk magára vett emberi testben végezte el, szükségképpen magára vállalta azt is, hogy keresztülmenjen ennek a testnek fizikai és szellemi érési, növekedési fokozatain. Az íráshoz ki kellett

alakulnia a kézügyességének, a betűk szavakká összeolvadásának folyamatához is meg kellett születnie az agyban lejátszódó folyamatok összhangjának. De mindebben benne van a szent céltudatosság: ő mindenkor mennyei Atyjának dolgaival foglalatkoskodott.

b) Másodszor világosan kell látnunk, hogy melyek a mi mennyei Atyánk dolgai. Egyházi iskoláinkat elég sok vádaskodás éri kívülállók részéről is, de belül sem mindig teljes az egyetértés. Olyan országban élünk, ahol a keresztyén egyház iskolafenntartó tevékenysége nem a többségi nemzet hagyományaihoz tartozik. Nyugat keresztyénsége igyekezett mindig művelt hívő embereket nevelni; a katolikus, református, unitárius és evangélikus iskolák ajándékozták Erdélynek századokon keresztül az értelmesen gondolkodó és szorgalmasan dolgozó embereket. A keleti keresztyénség nálunk többségben levő tagjai, állami és egyházi vezetői negyvenkét évi kényszer-szünet után és ötesztendei újraműködés után sem tudják megérteni: mire való az egyházi iskola, ha nem papokat nevel. S mert saját középkorú és fiatal egyháztagjaink köztudatából is kiesett a hosszú évtizedek során a régi kollégiumok lelki haszna, legtöbbször azt várták el újraindult iskoláinktól, hogy az úgynevezett „világ”-tól elforduló, csak elmélkedéssel és imádkozással foglalkozó, saját lelki életének csiszolásán, finomításán kívül egyéb iránt nem érdeklődő ifjakat neveljen. Mennyei Atyánknak dolgai, amelyekkel az Úr Jézus Krisztus názareti gyermekkorában is foglalkozott, egyáltalán nem az elzárkózás, hanem a mindenki felé való nyitás szándékát és tényét jelentik. Az a mi mennyei Atyánk akarata, hogy onnan, abból a nyomorúságból, amelybe bűneink következtében jutottunk, kihozzon, hogy tágra nyissa előttünk a megváltottak új életének lehetőségeit s kézen fogva vezessen ezen az új életúton hazáig: az örök üdvösségig.

Mennyei Atyánknak dolgaihoz tartozik tehát:

annak a teremtett világnak a megismerése, amelyben mindent az embernek ajándékozott, hogy engedelmes gazdálkodással legyen a teremtés őrzője és folytatója;

a megismerése annak a világnak is, amely az ember bűnének következtében vált börtönné otthon helyett. A tönkretett környezet minden szennyéért való személyes felelősségünknek a megismerése, számbavétele, a helyrehozatal lehetőségeivel és a javítás buzgó igyekezetével együtt;

felismerése annak a teremtésben ajándékozott emberi életcélnak, hogy Istennel és egymással való szeretetközösségben tehetjük csak Isten országát jelenvalóvá és mindannyiunkat boldogítóvá már itt a földön is;

Jézus Krisztusban nyert kiválasztottságunk öntudatával megtanulni, miként fáradozzunk azon, hogy cselekedeteink bizonyágtételével nyerhessük meg az egy és oszthatatlan anyaszentegyházban testvérnek azokat, akiknek ma még a gyűlölete akadályoz a békességes élet megteremtésében.

A mindenség és az embertárs felé kaput nyitó természettudományok és társadalomtudományok mind a mi mennyei Atyánk dolgaihoz tartoznak. Mindeniket oda lehet állítani engedelmes keresztyén szívvel az ő országa építésének szolgálatába. És oda is kell állítanunk! De nem akármilyen, hanem kiváló minőségben!

Új esztendőt kezdünk a mindenható Isten kegyelméből. Könyörödjünk irgalmaért: az 1995/1996-os tanév minden órájában, minden iskolában, minden tanteremben érezhessük ott a názareti Gyermek, a mi Urunk Jézus Krisztus jelenlétét; legyen megnyugtatósára a szülőknek, hogy az ő társaságában tanulnak gyermekeik. Az ő kérdéseire keressük alázatosan, de legjobb tudásunk szerint a választ, amikor a tanításban találjuk meg életünk célját és örömét. Őreá hallgasson szülő, tanár, gyermek egyaránt, hogy „Isten és emberek előtt való kedvességben” „gyarapodhassunk” mindnyájan! Ámen.

Az ifjúság

Alapige: Máté 19,16-22

Bibliailvasás: Példabeszédek 4,1-27

Szeptemberben nyílnak meg az iskolák, ez az újrakezdésnek és a magvetésnek az ideje. Elibénk tolul egy nagy kérdés, az ifjúság kérdése. Azt lehet mondani, hogy korunk egyetlen problémája, lelkiismeretünk legfőbb vádolója, aranykapu az életre, ez az ifjúság. Foglalkozunk ezzel a kérdéssel három szempontból: mi az ifjúság, milyen világban él az ifjúság, Jézus és az ifjú ember. Hogy jobban megjegyezzük, vegyük ezt a hármas felosztást: a Holnap, a Ma, az Örökkévalóság.

I.

Mi az ifjúság? Ne gondoljátok, hogy egy kedves emlék, se azt, hogy szükséges rossz. Ne tévelyegjetek: nem elhanyagolható mennyiség, fejletlen állapot, amit nem szükséges észrevenni; nem: az emberi életnek egyik lényeges formája, ami nélkül nem volna teljes, sőt halálosan beteg volna a világ.

Eppen mostanában olvastam egy füzetet, amely kitűnő feleletet ad arra: mi az ifjúság? Szerinte egy döntés, az elhatározás szükségszerű kora. Aki élni akar, annak célt kell választania, elveket elfogadni, utat felismerni, gazdát kell vállalni. Az ifjúság feladata az, hogy mindent revízió alá vegyen, leszámoljon a körötte levő világgal s megvesse azt a fundamentumot, amelyen háza felépül. Jaj neki, ha ifjúságában erről nem dönt: sohasem fog építeni többé; jaj neki, ha rosszul dönt: új házat nem lehet építeni csak egyet, az élete reménytelen tatarozás lesz.

Ez az óriási feladat az ifjúság rendeltetése és tartalma. Ezért az ifjúság sietős időszak; nem látjátok a gazdag ifjút, hogy lohol, milyen pontosan megérkezik, szinte odavágódik Jézushoz, mint az éji bogár a lámpa üvegéhez? Ifjú barátaim, siessetek!

Ez a döntés hozza magával, hogy az ifjú egyedül marad. A gyermek összeolvad szüleivel és testvéreivel, kiskorában még a tárgyakkal és játékszereivel is. A felnőtt már ágakat hajtott; hitvestárs, gyermek, tanítvány, követő lombosodik körülötte: olyan, mint a banánfa, amelynek ágai lenyúlnak a földre és ott új gyökeret vernek. De az ifjú ember idegen: messze áll tőle az a gyermek, aki ő volt; messze áll minden gyermek; szégyelli és lenézi ezt az állapotot. Nem lehet halálosabban megsérteni, mint ha gyermeknek tartják. Viszont a felnőtteket kritikával és idegenül nézi: vagy majmolja, vagy leinti és kineveti. Úgy érzi, hogy a felnőttek nem értik meg, kicsinybe veszik, s innen világfájdalma. Szembekerül szüleivel, tanítóival, s egyszerre egy új nevelőt keres a lelke: a barátot. Az ifjúságot csak az menti meg, aki barátja tud lenni; aki az ifjúságot valaha megrontotta, elébb mindig barátja lőn. A barát az ifjú végzete.

E döntésben jó rá az ifjú egy nagy titokra: felfedni saját személyiségét: azt, aki dönt. Megérez valamit abból, hogy ő páratlan eredeti tünemény: saját őseredetiségét tapasztalja meg. Ez az érzés később nagy alázatosságra vezet, de az ifjúnál rendesen önteltséget szül: azt hiszi, ő az alkotó, pedig ő csak alkotás, elfátyolozott kép. Ami az ifjában nagy és szép, az sohasem látszik, ami látszik, az szürke vászonlepel. De felmosolyog a halhatatlan lélek, mint a tövis közül felérző Csipkerózska. Ó, hányszor visszahull, hányszor elvész újra ez az édes, ifjú ébredés, a halhatatlan lélek napba mosolygása. Ifjú barátom: királyfi vagy; ne add magad egy viláért, koronád angyalok kovácsolják. Az örökkévalóságnak ezt a szomját sugárzó arccal példázza a gazdag ifjú: „Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem?”

De éppen ez a döntés hozza magával az ifjúság tragikumát: azt, hogy neki nincs mértékegysége s mégis döntenie kell. Ezért az ifjúság a kockázat, a halálos életjáték ideje. Vagy tekintélyek után kap s Faust szerint, mint a tücsök,

szökik, repül s a fűbe visszaesve
a régi nótán újra zöngicsél...

Nem halljátok a szöcskeifjúság ciripelő karát? Vagy forradalmivá válik, s maga akar új világot teremteni akkor, amikor még csak rombolni tud.

II.

Ne ítéljétek el az ifjúságot azért, mert nem jól dönt a döntés idején. Neki magának nincs mértéke, ebből a világból kell azt vennie. S most jövünk a legszomorúbb igazsághoz: ennek a világnak sincs mértéke.

Lám, a gazdag ifjú erre a tanácsra: ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsolatokat — hirtelen arra gondolt, amit a parancsolatok megtartása terén a világ tár elénk. Azt a megalkuvó, kiegyező cselekedeti és filisztermorált, amely félig hagyomány, félig beidegzés, de távol van tőle a lélek. A kor relativitását érezte meg, amint aprópénzre váltotta és devalválta az örökkévaló eszményeket. Az ifjúság prófétai forradalmársága jajdul fel benne, amit az a világ nem tudott táplálni.

Nem tud ez a mai világunk sem, sőt még inkább nem, mint az a másik, mert ez a mi világunk az igazi relativitás kora.

Mit tud ez a világ nyújtani az ifjúságnak? Évezredek át adott tanításokat a békéről, emberszeretetről, humanizmusról, s a legutolsó háborúban pogányul megcsúfolta ideáljait. Évezredekig tanított igazságosságról, jóakaratról, s a legutolsó békében mindezt megtapodta. Volt álma szabadságról, egyenlőségről, testvériségről, és Szovjet-Oroszország szörnyűbb diktatúrát termel, mint a legádázabb tatár hódító. Krisztus anyaszentegyháza arra a célra valósult, hogy mindnyájan egyek legyenek; és az egyházak hatalmi törekvése és féltékenysége a legfőbb békebontó. Minden parancsnak megvan a visszája: higgy — tagadj; tiszteld apádat, anyádat — öld fel őket; ne ölj — ölj; ne paráználkodjál — űzz szabad szerelmet; ne lopj — lopj. Minden kérdéssé vált, mert a lélek végső ítéletei, a társadalmi élet alapjai is ostrom alá kerültek.

Mit tud ez a világ adni az ifjúságnak? Hiszen nem érez felelősséget érte és nem törődik vele! Gonoszul, nagy képpel áll elébe: hunyászkodj meg, engedelmeskedj, majd én meg foglak gyógyítani. Nem tudja megtenni, hogy tanuljon, aki akar, és nem tudja elhelyezni azokat, akik tanultak!

Ó, vannak, akik foglalkoznak az ifjúsággal. De az ilyenek bár ne tennék! Németországban negyvenkétfélmillió választó áll a sorsdöntő urnák előtt. Attól függ minden, melyik párt tudja megnyerni azt a kétfélmillió ifjút, aki a 18–24. év között van. Mindeniknek kedves az ifjúság, szíjják az ideálok tűzét, mert a saját politikai peccsenyjüket akarják megsütni a tűznél...

III.

Így érünk el egy névhez, amelyen kívül nem adatott más név a mi megtartásunkra. Így jutunk el egy baráthoz, aki tegnap és ma és örökre ugyanaz. Valakihez, aki a nagy árvaságban egyedül érti meg az ifjú embert. Aki lehet királya, akinek képe ott szunnyad az ifjú lélek mélyén, az Élet Fejedelme: Jézus.

Lám, a gazdag ifjúról is meg van írva: „Jézus pedig rátekintvén, megkedvelé őt.” Ó, ez a tekintet, ez a cirógató nézés, ez talál a kipirult ifjú arcra. Tudja meg az ifjúság, hogy az Élet Fejedelme kedveli őt. Apródjának, barátjának, bajtársának — katonájának szemelte ki. Úgy, mint a gazdag ifjút, akihez egyszerre egy olyan kívánsággal fordul, mintha mellen ragadná: „add el a te vagyonodat, oszd ki a szegényeknek, s jer és kövess engem”.

Mit jelent ez? Teljes, döntő átadást Krisztusnak. Ne válasszon el semmi: ha a földet választana el: add el; ha az eszed, tagadd meg; ha a szerelmed és földi boldogságod: fújd el ködképeit, mert Én vagyok a kincs, a lelki vagyon; Én vagyok a bölcsesség, a világertelelem, minden dolgok nyitja és magyarázata, az egyetlen megoldás, mert Én vagyok a Boldogság, Én vagyok a Krisztus, az Élet Fejedelme.

A magyar ifjúság egyetlenegy óriás feladata előtt áll: döntenie kell Krisztus mellett. Ha ezt megtette, mindent megtett, ha ezt nem tette meg, tehet akármit.

Jaj, úgy ne járjon, mint a gazdag ifjú! Az „elméne megszomorodva, mivel sok marhája vala”. Többé arcát nem látjuk, vagy nem ismerünk rá. Talán ott van a tanács-

ban, ahol Jézust megítélik, talán ablakából nézi, amint keresztjét cipeli a Golgota felé; találkozik Péterrel, Jakabbal, Pállal, mint előkelő sadduceus vagy tanácsbeli — de örökre elveszett.

De a szegény, koldus magyar ifjúság, az maradjon meg Jézus mellett. A menzák kosztosai, menedékhelyek vándorai, éjjel dolgozó, nappal tanuló, mindig koplaló magyar diák, te sápadt arcú áldozó a XX. század elején, rongyos sarújú hercege a magyar jövődönnek, te add el mindenedet, add oda szívedet, jer és kövesd őt!

Borús, tépett lelkű, vad király a jelen. Saul ábrázolja, a legdaliásabb nyomorék, a csúffá tett hős. De udvarában édes dalt ver ki a jövő kobzosa, Dávid, a magyar ifjúság.

Ó, hallom, hallom a jövő dalát! Ámen.

(Közvetítette a rádió 1930-ban.)

elhullatott jelen

visszatérsz még
sok átmenet után
bámulni hülyék tetteit
s hordozni sután

mint kilakoltatott
a kulcskarikát
az elhullatott jelent —

igen, visszatérsz még
a vélt-hazákból
ide hol a testközél
a messzetávól

hol az előre még
mindig hátra van
s szabadság-szilánkok
lyuggatják falam

visszatérsz még —
ó, Vörösmarty!
micsoda piszok
gyönyörű parti

Nagy Attila

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Csiha Kálmánné

A Súr pusztájában

Alapige: 2Mózes 15,22-27

Azt hiszem, úgy érzitek ti most, kedves fiatalok, hogy ez a nap életetek egyik legszebb napja. Elindultok egy irányba, amiről egyelőre csak azt tudjátok: a jövőendő. Hogy milyen lesz az? Hisszük és reméljük, hogy Istentől megáldott idő lesz számotokra, és benne ti a mennyei Atya boldog gyermekei lesztek. Mindnyájan, akik itt vagyunk, azt szeretnénk, hogy titeket messze elkerüljenek a bajok, a betegségek, a gondok, és hogy ti mindazt, amit Isten naponta ad nektek, hálásan megköszönjétek. Hogy milyen lesz jövődőtök? Bizonytal lesznek benne próbák, olyan nem várt események, amikről nem is álmodtatok, de vigyétek azokat mindig Isten elé imádsággal, hogy a próbák felett is ő legyen az Úr, és ha azok erőtök felettiek lesznek, akkor távolítsa el rólatok.

A felolvasott Ige elindulásról beszél. Izráel népe átjutott a Vörös-tengeren, hátuk mögött maradt Egyiptom, ahol azelőtt rabszolgasorsban éltek, ahonnan kiszabadította őket Isten. Most a túlsó partról indulnak tovább. Három napig mentek már a pusztában, amikor az első próba gyorsan bekövetkezett az életükben, mert nem találtak sehol sem vizet. A Súr pusztasága most is kietlen, csak itt-ott létezik egy-egy kis oázis, néhány pálmafával. Nehéz volt úgy menni, hogy már fogy a tartalék, hogy már nincs víz. Nehéz volt úgy menni, hogy csak egy lehetőség maradt: talán megsegít az Isten.

Kedves fiatalok, azt szeretném mondani nektek, hogy a ti életetekben nem lesz jelen a Súr pusztasága. De mégsem mondhatom, mert mindannyiunknak meg kellett tanulnunk vagy meg kell tanulnunk ezt a nehezen elfogadható szót, hogy nincs, hogy elfogy a víz és elfogy az egészség, hogy elfogy az ifjúság, és hogy elfognak az anyagi javak. Sokszor elfogy az öröm, és csak egyetlen hitvallás marad: minden az Isten kezében van, s bár nem tudom, hogy mi vár rám holnap, de egyet tudok, hogy felettem van Isten és mindig megoldja számomra a Súr pusztaságában jelentkező bajokat. Ne csüggedjétek hát! Ha sokszor szomjasan, de egymás kezét fogva tudtok menni; ha sokszor kiszáradt szájjal vándoroltok, de Isten kezébe tudtok fogózni — akkor meg fogjátok találni a vizet.

Alapigénk történetében Izráel népe három nap múltán megtalálta az életet adó vizet. Boldogan kiáltottak fel, amikor végre meglátták a pálmafákat és az alatta lévő forrást. Azonban csalódás érte őket, mert ihatatlan, keserű volt a víz. Azért nevezték el ezt a helyet Marának. Azon a vidéken ma is ihatatlan vizű, keserű tavak vannak. Erre is fel kell hogy készüljétek, kedves fiatalok. Vannak olyan csalódások, amikor azt látjátok, hogy felcsillan a forrás vize, hogy megoldódott egy nehéz problémátok, amikor már-már messziről az öröm szavát kiáltjátok, de csak keserű vízzel találokotok. Keserű vízzel találokotok, mert nem teljesültek vágyaitok, terveitek, mert keserűvé vált már a nehezen megszerzett lakás, s közben megkeseredett a szívetek is. Hányszor lesz majd úgy az életetekben, hogy messziről megálmodtok valamit, hogy mindent megtesztek megvalósítása érdekében, de amikor már-már megérkeznének, lám: „keserű a víz”. Álmodtokból nem lett semmi. Úgy is lehet és lesz, hogy nemcsak a külső vizek keserednek meg, hanem a belső vizek is, és csupa keserűség lesz az életetek. Milyen jó, hogy ebben a helyzetben is ad Isten megoldást. Mert Mózes is a néppel együtt vándorolt, és amikor a többiek mind zúgolódtak, akkor imádkozni tudott, akkor ő Istenhez tudott kiáltani. Isten Mózes kérésére mutatott neki egy fát, melyet kivágott és bedobott a keserű vízbe. E fától a tó vize megédesedett. Ezek az

Isten csodái! Lehet, hogy fiatalon most még nem értitek ezeket a csodákat. Lehet, hogy a kémiából megtanultátok azt, hogy a klórgáz önmagában véve mérgező, de hogyha nátriumatom kapcsolódik hozzá, életadó só lesz belőle. Persze Isten kémiája más! Ő az ura az egész természetnek, s ha ő azt akarja, akkor a már-már szomjan haló gyermekeinek életadó vize lesz. Nektek is ezt kell tudnotok: még a legnagyobb szomjúságban is kiáltani lehet Istenhez, amint Mózes tette, és hívó szívvel várhatjátok Isten mindent megoldó csodáit. Így sokszor fog számotokra is megédesedni a keserű víz. Ez az ismeret számotokra fontos. Mert ebből a vízből inni lehet, mert ebből a vízből élni lehet. Ez a víz Isten életünket meggyógyító vize. Ezt sohase felejtsetek el.

Egy kicsit most nagyon előrenéztünk, de már az esküvőn jó felkészülni mindenre, ami sok családi életet zavar meg, ha készületlenül érik a bajok. Én azt szeretném, hogy titeket ne érjen soha semmi készületlenül. Én azt szeretném, hogy ti tudjátok, hogy mindennek van megoldása. Ez az Istenhez való kiáltás lehetősége. Az a bizakodás, az a reménység, az a biztos hit, hogy titeket sohasem fog elhagyni Isten.

De lehet, hogy most, amikor elindultok, sok minden fordítva lesz. Először lesz édesvíz és minden jól fog menni az életetekben. S csak később lesz Mára, csak később lesz keserűvé a víz a pálmafák alatt. De az is lehet, hogy nem váltogatja majd egymást a keserű és az édes az életetekben, hanem a Súr pusztájában mindig Isten gondviselése lesz veletek és így sok lesz az édesvízű forrás, a békesség, a szeretet, az egymás iránti engedelmesség, a megbocsátás, az egymás könnyeinek észrevétele, a kényelmetek feláldozása egymásért, a gyermekáldás öröme, az öregeitek elfogadása. Mennyi édesvízű forrás vár benneteket! Áldjátok és magasztaljátok ezért szüntelen mennyei Atyánkat.

Mi most, akik itt vagyunk, azért imádkozunk Istenhez, hogy ezt adja meg nektek. De ha ő szent Felsege másként dönt és több lesz a Mára, a keserűség vize az életetekben, akkor figyeljete jobban önmagotokra, és keressétek meg, hogy kettőtök közül ki lépett az önzés útjára; hogy ki az, aki megkeseríti párjának édes „vizét”, hogy kettőtök közül ki lépett a szeretetlenség útjára és ki az, aki nem akarja párja terhét elhordozni. Ezeket a keserű vizeket hamar el kell hagynotok, és Márából egyre tovább vándorolnotok. Kérni szüntelen Istentől a Mózesnek adott „csodafát”, a Krisztus keresztyének ajándékát, hogy mindig kiigazítsa az életeteket és megédesítse a keserű vizet. Sohase ti magatok akarjátok megédesíteni a keserű vizeket, mert az ember a Súr pusztájában nem tud édesvizet elővarázsolni a maga erejéből.

Bízzátok minden napotokat, bízzátok egész életeteket a gondviselő Atyára, aki titeket most együtt indít el az édes vizek forrásai felé. A páros élet, a családi élet csodái felé. Ámen.

Temetési beszédek

Balogh Béla

Az Ige vigasztalása

Alapige: Zsoltárok 103,15-17

„Az embernek napjai olyanok, mint a fű, úgy virágozik, mint a mezőnek virága.” Az embernek napjai... Amikor ezt a kifejezést halljuk, az életre kell gondolnunk, a nagybetűs Életre. Amit itt az ember életéről olvashatunk, az egy arra irányuló kísérlet, hogy az életet, annak lefolyását szavakba foglalják. Amint tudjuk, nem ez az első és nem ez az egyetlen próbálkozás, hogy megragadjuk az élet lényegét! Hányan és hányan megpróbálkoztak már ezzel: költők, bölcselők és képzőművészek. Alapigénk költői nyelvezete a Zsoltárok könyvébe ékesen beleillik.

A zsoltárok gyűjteményének ez a rövid szakasza, amelyet most idézünk, megkapó valóságérzéssel és józansággal beszél az életről. Előbb annak kiteljesedéséről szól,

ahogyan a mezőnek füve elborítja a földet a vegetáció időszakában. Az a korszak ez, amikor azt hiszi magáról az élet, hogy minden az övé, hogy a növekedés, a megismerés és az ezek fölötti boldogság nem ismer határt. Ilyen szép korszak vezet be azt az időt, amikor az élet úgy „kivirágzik, mint a mezőnek virága”. Jézus azt mondja még a legjelentéktelenebb mezei virágról is, hogy ahhoz Salamon király legpompásabb öltözete sem hasonlítható. Nos, ilyen az élet: semmi sem fogható hozzá.

Hosszú kort megért testvérünknek is ilyen volt az élete: zöldellt és virágzott, úgy, hogy gyönyörködött benne ő is és a hozzátartozói is. Helye van itt ebben az órában annak, hogy erről köszönettel és hálával emlékezzünk meg.

Csak hogy az élet nem örökös növekedés, nem állandó kibontakozás, mivel annak vége hanyatlás és pusztulás. Ennek valóságát is ismeri a Szentírás. „Ha átmegy rajta a szél, nincsen többé...” Józan és valóságghű érzékelése ez annak, hogy milyen az élet: nemcsak a felemelkedés, virágzás tartozik hozzá, hanem az aláhanyatlás is és a hervadás is.

Isten Igéje azonban nem engedi meg nekünk, hogy emiatt kesergő, reményvesztett emberek legyünk. Most ezen a helyen, itt és most is úgy áll a Krisztus Jézus népe és az ő bizonyoságtévője, hogy az élet Urának nevében az ő vigasztaló és reménykeltő szavát szólja. Mert az ő terve a mi életünkkel nem áll meg a hervadásnál, a pusztulásnál, az elveszésnél. A mai alapigénk sem ezzel végződik. Folytatása van ennek a bibliai szakasznak: Az Úr kegyelme öröktől fogva való és örökkévaló. Én csak úgy tudom ezt az Igét jól megérteni és érthetővé tenni, ha előtte egy „de” szócska áll. Először igaz, hogy az ember élete olyan, mint a zöldellő fű vagy a pompázó virág: ma van, holnap nincs. Azonban nem csak ennyi az élet! Az élet az Úristen kegyelméből élet. Ez a kegyelem pedig öröktől fogva van és mindörökké tart. Az élet olyan, mint a múlt árnyék, de az Isten kegyelme örök. Meg tudunk-e kapaszkodni hitünk karjával ebben a kegyelemben? Meg tudjuk-e ragadni ezt az örök kegyelmet, amely előbb volt, mint a mi születésünk és azután is megmarad, ha mi már meghaltunk? Isten különös kegyelme az, hogy hitben nevelte és egy élten át megtartotta a hitben testvérünket, akitől most búcsúzunk.

A hitben élő atyafiak azonban nem „végbúcsút” vesznek, hanem abban a hitben válnak el egymástól, hogy Isten országában, az örök hazában újra találkoznak. Isten ugyanis az élők Istene, benne hittek és reménykedtek eleink. Velük kapcsolatosan pedig ez van megírva: Boldogok a halottak, akik az Úrban hálnak meg. Igen, boldogok, mert megnyerik azt, amit egy életen keresztül hittek: Színről színre láthatják teremtő, gondviselő és szabadító Istenüket.

A hitet úgy kell tekintenünk, mint ami megtanít bennünket az élet józan felmérésére: Az embernek napjai olyanok, mint a fű... De ugyanaz a hit hozzákapcsol Istenhez, aki bennünket múlhatatlan szeretettel vesz körül és nem engedi, hogy a halál tőle elszakítson.

Ezt a hitet és ezt a hitvallást köszönjük meg e mostani alkalommal szeretett testvérünk életével és halálával kapcsolatosan. Ámen.

Bustya Dezső

Járás a vizeken Pál Dezső ny. lelkipásztor fölött

Alapige: Máté 14.22–29

Jézus arra kényszeríti tanítványait, hogy szálljanak be a hajóba és menjenek át a túlsó partra. Ez az út nem sétahajókázás. Hamarosan nagy vihar támad a tavon, szembefú a szél, a hajóban ülők élete veszedelembé kerül. Visszafordulni sem lehet. A tanítványok egyetlen reménye az, hogy Jézus nem feledkezik meg róluk, s miközben az Atyával társalog, szemmel tartja őket, vigyáz rájuk.

Ez a bibliai történet az élet képe. S még inkább az egyház életének képe. Mindnyájan ott ülünk a törekeny hajócskában. Viharos szél dobálja a gyöngö lélekvesztőt, s mi iparkodunk valahogy elvergődni a partra. Közben elbizonytalanodunk, elcsüggedünk, hiszen úgy tűnik, mintha egészen magunkra hagyottak lennénk. Homályosan látunk valakit, de nem ismerjük föl, halljuk a szavát is, olyan ismerősen cseng, mégis erőt vesz rajtunk a kétely, „és a félelem miatt kiáltozunk”, akár az egykori tanítványok. Végül is minden kishitűségünk megszegyenül, mert az Isten Fia célhoz vezet. És kiköthetünk a biztos parton. Az örökkévalóság partjain.

Ha ez a kép az egyház képe, akkor a hajóból kiszálló és vizeken járó Péter a lelkipásztor képe. Akit Jézus kiválaszt, azt kihívja a világból, választott szolgáját még a törekeny hajóból is magához hívja, hogy megtanítsa a vizeken járnival, hogy megtanítsa egyedül benne bízni. Az a mi nagy kiváltságunk, hogy lássuk és láttassuk az Urat, halljuk és hallassuk az ő szavát, hogy utat mutassunk a viharban Jézus felé, akitől azt az ígéretet nyertük, hogy egykor megérkezünk hozzá.

Ebben a bibliai történetben látom lelkipásztor testvérünk életét. Isten szava életet adott neki, és állandóan hívta őt. Kihívta a kicsiny székely falucska csöndjéből, Sepsibesenyőből, 76 esztendővel ezelőtt. Pedig öröm és békesség, nyugalom és áldás volt a kis hajlékban, ahová elsőszülött gyermekként érkezett, akit még két testvére követett. Aztán a falusi iskola padjaiból is kihívta Jézus szava, a sepsiszentgyörgyi kollégiumba, onnan meg a kolozsvári teológiára. Pedig nyugalmasabb életet élhetett volna, ha bent marad a hajóban — de mennie kellett, mert hívta Jézus. A háború nyugtalan, háborgó esztendeiben végzi tanulmányait, annak végén alapít családot, és a mindent fölforgató nagy gazdasági-társadalmi átalakulás éveiben indul el a lelkipásztori szolgálat útján.

Jézus szól hozzá is, mint egykor a tanítványokhoz: Szállj a hajóba, és menj előre, a túlsó part felé. És ment a hajó a tükörsima tengeren, de amint mind mélyebbre és mélyebbre kellett evezni, elérkezett a vihar és szembefújt a szél, mert Jézus tanítványainak mindig ellenszélben kell haladniuk, de vissza nem fordulhatnak...

A sepsiszentgyörgyi segédlelkészi szolgálat olyan volt számára, mint egy csöndes kikötő. Utána jött a nehéz, megterhelt évtized Csomakőrösön: harc az értetlenkedő és nehezen megközelíthető lelkekkel, a megfáradás és az új útra kelés. Majd következett a 3 esztendő magyarbükkösi szolgálat és azután Marosludas, a végső állomáshely, ahol több mint két évtizeden át hirdethette az Igét.

Ezek nehéz szolgálati helyek voltak. Sok ellentéttel, sok ellenséges indulattal és áramlattal kellett megküzdenie. Személyében az örök lelkipásztori sors tünetkezését láthatták. Isten szolgáinak nem csak viharban kell evezniök, nem csak a csónakban kell küzdeniök, nem csak az árral kell szembeszegülniök. Krisztus az ő bizonyoságtévőit még innen is kiszólítja: Hagyd oda azt a gyöngö ladikot, bízd magad egészen énreám! Járj a vizeken, jöjj hozzám a tengeren, a hullámokon, a habok fölött!

Abban a helyzetben voltam, hogy több mint öt éven át ugyanabban a helységben szolgálhattam, ahol ő. Szinte hetenként találkoztunk, elkérdeztük egymástól, ki kiről-miről prédikált. Láttam külalakra is szép, gyöngybetűs írással rótt lapjait, kidolgozott prédikációit, tanúja voltam komoly készülésének, hallgattam szavát koporsó mellett, szemlélhettem lelkipásztori küzdelmeit és örömeit.

Mert örömet is adott Isten ezen a nehéz úton. Hálátlanság volna ezekről megfeledkezni. Drága útítársában, hitvesében bölcs küzdőtársat ajándékozott neki az Úr. Mindent meg tudtak közösen beszélni, és egymást erősítve harcolták a hit szép harcát. És a másik ajándéka: drága gyermekei, két lánya, akikre igazi apai örömmel és büszkeséggel tekintett. Mennyi odaadással nevelte őket, mennyi szép, szent reménységet hordozott felőlük a szívében.

És amikor 60 évesen úgy gondolta volna, hogy a hajó most már beérkezett a csöndes kikötőbe, következnek a jól megszolgált nyugalom esztendei — akkor kellett kiszállnia a hajóból! Isten akarata kihívta a haragos vizekre, és járnival kellett a halál mélységei fölött, a gyász éjfékete hullámain. Először 39 éves nagyobbik leányát vitte haza az Úr — milyen rettentő próba! —, aztán négy esztendő múlva a drága hitvestől

is elbúcsúzott, 44 esztendő boldog együttlét után. Isten taníttatta e kemény leckék útján mindentől megválni, a vizeken járni, önmagát egészen Jézusra bízni.

És menni kellett tovább, Jézus felé, felvéve a két árván maradt unoka gondját is. Csak egy szó vigasztalta, az örökkévaló Úr szava: Bízál, én vagyok, ne félj!

Nem a testi szenvedés, inkább a lelki fájdalmak viselték meg. Ennek tulajdonítható a múlt évben történt szívinfarktusa is. Jézus szólongatta: Jövel! És ő ment, a vizek, a mélységek fölött, Jézus felé!

A Megváltó magához szólítja az övéit. Miközben a szolga másokkal láttatja és hallatja Jézust, maga megy, jár a szédítő mélységek fölött, hazafelé.

Még ebből az utolsó hajóból, ebből a koporsóból is kihív bennünket az Úr. Hisz Krisztus, a feltámadott Úr mondja: eljő az óra, amelyben mindazok, akik a koporsóban vannak, meghallják az ő szavát. Mi meg ezt mondjuk: Hozzád akarok menni, Uram! És Jézus szól: Jövel!

Gyászoló Szerettei. Az élet Ura titeket is kihív ebből a cinteremből, kihív a temető csöndjéből. És feladatot ad: járjátok meg hittel a gyász, a fájdalom sötét vizeit, és éreztétek meg, lássátok meg: veletek van az Úr! Ne féljetek! Az ő Igéje igaz: Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él! Ámen.

Jánossy László

Ne félj; csak higgy!

Alapige: Lukács 8,49-56

Egy kicsi koporsó mellé hívott bennünket a harang szava. Egy halk szavú, kedves kicsi leányka fekszik benne, egy idejekorán leszakított rózsabimbó, melyet könyörtelesenül tépett le az élet fájáról a halál hideg keze. Nincs szó, mely el tudná mondani azt a fájdalmat, amit most ez a gyászoló család érez. És ugyanúgy nincs emberi szó, amely e nagy fájdalmat enyhíteni tudná, mely vigaszt adhatna e lesújtottnak... Maga a Biblia is ilyen vigasztalan fájdalomnak tartja a gyermeküket elvesztett szülők szívének fájdalmát (Mt 2,18).

A ti számotokra ez a fájdalom akkor kezdődött, amikor kicsi leánykátok több mint két hónappal ezelőtt beteg lett s az orvosok közölték veletek, hogy nincs segítség. Ezzel oly nagy kereszt nehezedett vállatokra, lelketekre, hogy valósággal roskadoztatok súlya alatt. S amint láttuk aggódó arcotokat, hulló könnyeteket, már akkor és azóta is imádkoztam és imádkoztunk értetek, hogy Isten adjon erőt nektek e kereszt elhordozására.

Amitől féltetek, amire hetek óta remegve gondoltatok: csendesen elaludt, meghalt kicsi leánykátok!

Együttérző lélekkel veszünk körül titeket, mert fájdalmatokban osztozó szívünk szeretetével, egy-egy öleléssel, kézszorítással vigasztalni és erősíteni szeretnénk benneteket.

Az emberi együttérzés vigasztalásán túl elhoztam számotokra és mindannyiunk számára az evangélium áldott vigasztalását. Hoztam az egyetlen vigasztalást, a halálon is diadalmaskodó, feltámadott és élő Urunk üzenetét. Nyissátok meg szívetekeket Jézus Krisztus evangéliuma előtt, hogy az gyógyító balsam legyen számotokra.

Vigasztaló alapigénk Jairus leánykájának a feltámasztásáról szól. E történet szerint a zsinagóga fejének a leánykája halálosan megbetegedett. Az édesapa aggódó lélekkel borul Jézus lába elé, és kéri, menjen vele és gyógyítsa meg haldokló gyermekét! Tudom, hogy a kétségbeesés elől menekülve ti is reménykedő hittel, ugyanezzel a kéréssel borultatok az Úr lába elé. A reménytelenség ellenére mindaddig hívtátok az Urat, amíg eljött az utolsó óra, amíg elhangzott a szívetekeket összeszorító szó: meghalt a leányka. Addig még a reménytelenségben is találtatok egy-egy halovány reménysugarat, de e szó elhangzása után minden reménységetek szertefoszlott. Mindezen vége.

Most a halál szomorú valóságának a dermesztő és rémítő hatása alatt álltok. Ebben a helyzetben hangzik felétek az Úr szava. Annak a szava, akihez könyörögtetek, akiben bíztatok, akitől segítséget vártatok, és aki egykor azt ígérte, hogy „veletek lesz minden napon”! Ő itt van ebben a szomorú, ijesztő helyzetben is veletek, és szól tihozzátok: „Ne félj; csak higgy!” Ne félj, még akkor se, ha ez a kicsi koporsó megmásíthatatlan valóságként kiáltja felétek s a titeket körülvevő gyülekezet felé: meghalt a leánykátok! Ne félj, csak higgy! Higgy és bízzál az Úrban azzal a hittel, „mely a reménylett dolgok valósága és a nem látott dolgokról való meggyőződés” (Zsid 11,1). Rendíthetetlen hittel bízzatok abban, amit e szomorú órában a közöttünk levő Jézus Krisztus mond személy szerint nektek: leánykátok megtartatik.

A gyászoló szülőket erősítő szó után az Úr a halott leányka köré gyűlt végtisztességet tevő sokasághoz fordul, akik együttérzéssel sírnak a sírókkal. Valósággal megdöbbentő az Úr rideg parancsként hangzó szava: „Ne sírjatok!” Hát lehet-e könnyek nélkül, sírás nélkül megállni egy-egy ilyen drága gyermek koporsója mellett?! Kőkemény kell hogy legyen az a szív, melyet nem ráz meg, nem rendít meg az ilyen kicsi koporsó látványa. És mégis, mindezek ellenére így hangzik az Úr szava: „Ne sírjatok!” Miért? Miért ne sírjatok? Azért, mert a leányka „nem halt meg, hanem aluszik”!

Ha megértjük Megváltó Urunknak ezeket a szavait, akkor olyan áldott vigasztalásban lesz részünk, melyben a parancs is simogatássá, könnyeket szárító evangéliummá válik!

„Ne sírjatok, a leányka nem halt meg, hanem aluszik!”

Urunknak ezekben a szavaiban az az áldott vigasztaló örömuzenet, hogy előtte a halál nem más, mint alvás. Márpedig ha alvás, akkor van belőle ébredés is! Ez nem emberi okoskodás, hanem az Úr Jézus Krisztus kijelentése. Ezen áll a mi hitünk. Ebben bízunk és reménykedünk a koporsók mellett is a mi szívünk! A Lázár halálhírével kapcsolatosan is így nyilatkozott Urunk: „Lázár, a mi barátunk elaludt; de elmegyek, hogy felköltsem őt!” (Jn 11,11) És amint tudjuk, fel is költötte. Az Úr a halált valóban alvássá változtatta a benne bízó, a szavára hallgató megváltottai számára! Jézus a mi halálunkat is alvássá változtatta, melyből számunkra is van és lesz ébredés!

Jézus e csodás hatalmának megbizonyítására, megfogva a leányka kicsi kezét, így szólt: „Kelj fel! És a leányka fölkele!”

Higgyetek abban, hogy a feltámadott Úr a ti kicsi leánykátoknak is megfogta a kezét és magához emelte. Ezért ha megtörve is, ha könnyek között is, de Isten akarátában való megnyugvással, a szenvedő Jóbbal együtt mondjátok: „Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úrnak neve!” (Jób 1,21) Ámen.